

Muusikaleht

G. Reindorf. 1935

F. Johansen:

LUDVIG JUHT

Nr. 10 Oktober 1935

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8.

Einer, Helmi, ooperilaulja, konservatooriumi lauluõpetaja, „Estonia” teatri-maja, tel. 460-37.

Kapp-Ruckteschel'i muusikakool, klaver, laul, viul, cello, Vene tn. 16—6.

Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid, Rohu tn. 11—21.

Laan, Herbert, viulukunstnik, Tatari tn. nr. 21-a—15.

Lamp, Karl, cellokunstnik, tunnid, Ratas-kaevu tn. 20—3.

Mohrfeldt-Viitol, H., konservatooriumi van. klaveriõpetaja, V. Tartu mnt. 12—11, tel. 455-97.

Redlich, Arvid, klaverisolist, saatja, tunnid, S. Karja 9—2-a.

Tamm, Aino, Tallinna konservatooriumi lauluõpetaja, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

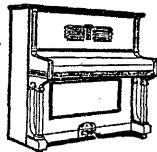
Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7,

Toomingas, Vold., muusikaõpetaja, koorijuht, Paldiski mnt. 42-b—6.

Vaks, Julius, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

Klaveritööstus
K. SAAR

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

PIANIINOSID,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks — ostud ja soovitused muusikatundjailt.

Tutvuge

„Lauljate Liidu muusikakirjanduse hinnakirjaga“ — oktoober 1935!

Tellige! — Tasuta!

MUUSIKALEHT

1935. XII AASTAKÄIK

TELLIMISHIND:

E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas Kr. 2.—
Teistele „ 2,25
Välismaale „ 4,50

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VAS-
TU KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADDRESS :
TALLINNA, LAI T. 7. TELEFON. 431-82

Järgmine „Muusikalehe“ number ilmub
novembri algul.

SISUKORD :

Mõtteid laulupidude korraldamise kohta — E. Vörk.
Hääle tervishoiust — A. Rammul.
Helikunstnike välismatkal.
Matkamuljeid Poolast — Fr. Tammar.
Virumaa ja Viljandimaa laulupidude noodiraamatu asjus — E. L. L. juhatus.
Suvemuusika hooaeg Pärnus — E. Kapp.
Luuletaja P. Grünfeldt 70-aastane.
Meeskooride nurk.
Uuemat muusikaliteratuuri.
Ooper ja kontserdid.
Koorilaulude tekkimislugusid.
Mitmesugust, illustrats., naljad.
Kannel F. Johansen'i maal: Ludvig Juht.

muusikaleht

Mõtteid laulupidude korraldamise kohta

Enn Vörk

Viimasel ajal on ajakirjanduses korduvalt olnud kõnet laulupidudest. On tüütuseni kirjutatud nende ülirõhkusest, kuid teiselt poolt, kui pidu lähemas ümbruses peetakse, siis ülistatakse nende väärtusi, unustades mineviku varjukülgi ja nähtusi, mis ühenduses laulupidude rõhkusega.

Laulupidude tähtsust võib hinnata väga mitmeti. Ühtelele on ta puhtmuusikaline nauding, teiste juures võib tähele panna mitmesuguseid kõrvalhuvisid, näit. ümbruskonna tundmaõppimine, ühine raudteesõit, riigijuhtide nägemine, esinemine rahvariites ja oma lipu all rongikäigus j. m. Et aga iga korduv nähe kutsub esile huvi langemist, on arusaadav. Seda võib tähele panna ka laulupidude puhul, kuid seejuures ei tohi meie unustada nende kultuurilist ja positiivset külge niihästi minevikus kui ka tulevikus. Kui palju tööd ja vaeva on nähtud laulupidude korraldamisel, kas seda kõike osatakse alati hinnata. On tekkinud ühtlasi küsimus, kas täidavad laulupeod sel kujul, nagu neid praegusel ajal korraldatakse, täiel määral oma otstarvet ja kas neid ei tuleks hakata piirama, kui on näha huvi langust nende vastu.

Arvan, et otsekohene piiramine oleks väga raske viia läbi, sest iga organisatsioon teatavas keskkohas tahab neid korraldada võimalikult tihti ka majanduslikes huvides — ja kes siis tahaks naabrist jääda maha. On ehk otstarbekam, kui piirata laulupidusid mitte väliselt, s. o. nende arvus, vaid teha teatavaid muudatusi laulupidude jao- tuses, lauljate-esinejate koosseisus ja viia

läbi mõningaid uuendusi ka laulupeo kavas, et kuulajate ja lauljate eneste vahel hoida huvi teataval pingel, sest midagi ei ole halvemmat kui vaimlise sideme puudus ettekandjate ja kuulajate vahel, mida kahjuks viimasel ajal siin ja sääl võib panna tähele. Minnakse laulupeole nagu vana harjumuse põhjal ja tullakse säält tagasi mõttega, et selle külastamine oli ka viimane kord, sest et kuulaja vaimliselt säält vähe on saanud.

Viimasel ajal peetakse üleriiklikke laulupidusid viieaastase vaheaja järgi ning maakondlikke laulupidusid igal aastal kahes maakohas. Pääle selle toimuvad kohalikud laulupäevad väiksema osavõtjate arvuga. Üleriikliku laulupeo kava õpiti 2—3 aastat, kuid pika ettevalmistamise pääle vaatamata lauldi ettekandel umbes kahekolmandiku koosseisuga. Ja vaatamata tugevale korraldusele ka pääproovide suhtes kohapääl ja selgitusele, et kõik lauljad peaksid ilmuma proovile, lauldi vaid mõningaid laule täie innuga ja enam-vähem täielises koosseisus. Arvestada tuli muidugi asjaolusid, et mõned laulud ei olnud kõigile lauljaille jõukohased.

Tekivad küsimused: 1) kas on otstarbekohane, et laseme terve kava kõigil lauljail õppida kätte ja kanda ette? Väikest muudatus ja elevust tõi viimane üldlaulupidu, kus esinesid suuremad linna segakoorid erisegakooride nime all ja kus maakoorid võisid mõnda laulu ka kuulata päält. 2) Kas on küllalt otstarbekohane, et niipalju vaeva ja kulu nähakse laulupeo eelproovide korraldamise alal? Kas sellega me ei vähenda kohapäälsete koorijuh- tide

vastutust kava korraliku õppimise eest ja kas see väga tihti ei langeta ka vähema haridusega koorijuhtide prestiiži lauljate ees. Palju enam oleks väärt, kui rohkem rõhku hakataks panema koorijuhtide muusikalisele haridusele, korraldades tihedalt ja järjekindlalt kursusi. Sellega tõstame üldist muusikalist tasapinda palju enam kui tihedate eelproovidega, mis osutuvad kahjuks väga tihti ainult laulude tuupimiseks. 3) Kas on otstarbekohane, et iga maakond püüab oma laulupidu teha üleriiklikuks, hiilates tegelaskonna suure arvuga j. n. e. Sel juhul ei ole ta enam selle maakonna laulupidu sõna tõsisemas mõttes, vaid midagi muud. Ei oleks halb, kui nende tegelaskond piirduks ainult oma maakonna kooridega. Sääluures võiksid esineda suuremad kihelkonnad oma kooridega eraldi. Võiks ju ka näha ette külaliskooride või esinduskooride esinemised, aga siis juba eraldi ja oma kavaga. Samuti võiks tulla kõne alla osa kava täitmine koos teiste maakonna kooridega ühissetkandena, näiteks esitades mõnd isamaalist või vaimuliku laulu. Maakonna laulupidu peaks olema aluseks üleriiklikule, aga mitte selle võistlejaks.

Nüüd asume mõtte tähtsama osa juure. Üleriikliku laulupeo kavas on seni olnud umbes 20 laulu, mida iga laulja (kas hästi või halvasti) pidi õppima. Kas ei oleks otstarbekohasem, kui seda kava üldkooride osas vähendada näiteks poole võrra ja puuduv osa anda täita väiksematele üksustele, jaotades koore maakonna (või muu piirjoone) järgi, igal maakonnal kaks laulu. Kui arvestada, et mõni maakond ühineb teise või üldlaulupeol erikavaga ei võta osa, siis saame kava üldjoontes sama ulatusega, mis on püsinud seni. Oletades, et osa võtab üldlaulupeost ainult kaheksa maakondlikku koori oma erikavaga, à 2 laulu, s. o. 16 laulu ja üldkooride osas leiduks 10 kuni 12 laulu, saame segakooride laulude kava 26—28 laulu ulatuses, kusjuures igal lauljal tuleks õppimisele ainult 12—14 laulu senise 20 või isegi 26 laulu asemel, nagu neid langes viimasel üldlaulupeol linnakooridele. See võimaldaks igal lauljal osa ettekandeid ka kuulata päält ja selle kaudu

muusikaliselt arenda; siis tal ei tarvitseks ka nagu süüdlasena kuulajate ridadesse kaduda. Viimast võimalust on kasutanud ja kasutab tulevikuski iga laulja, kes tegeliku töö kõrval tahab saada ülevaadet tehtud tööst. Teatavasti on igal suuremal linnakoorigil oma tegevuses eriülesanded, mis igakord ei seisa kooskõlas laulupeo kavaga. Seetõttu jääb neil nii mõnigi kord laulupeo laulude korralik õppimine tagaplaanile. Ei ole ka mõtet linnakoore eriti koormata, kuid kui neil selleks leidub eeldusi ja tahtmist, võiksid suuremad linnad oma kooridega esineda eraldi ühel alusel maakonlike ühiskooridega. Mis puutub tehnilisse korraldusse, kuidas maakonna koorid kiiresti üksteise järgi esineksid, see ei tohiks ka sünnitada ülepääsematuid raskusi. Ühel kontserdi päeval esineksid nelja maakonna ühiskoorid, kes lava taga järjekorras ootaksid ja teisel päeval ülejäänud. Üldlaulupeol maakonna kooride laulude kavas leiduksid need laulud, mis maakondlikel laulupidudel eelmiste aastate jooksul täieliselt on pääsenud mõjule. Nende ettekannete vastu kujuneks suur huvi niihästi lauljaskonnas kui ka kuulajaskonnas, sest sellel ei puuduks ka omavahelise võistluse mõte. Iga maakond oleks väljas kõigi oma püüdmistega ja oskustega, et aga paremini kaitsta oma maakonna huviseid.

Üldkooride osas olevaid laule valmistataks nende vähesuse tõttu ka paremini ette, nii et esinemistel sünniks laulmine võimalikult nootideta, mille tõttu pääseksid ka ettekanded paremini mõjule, kasvaks side ühelt poolt üldjuhi ja lauljate vahel ja teiselt poolt ettekandjate ja kuulajaskonna vahel.

Kurb on olla laulupeol, kui puudub vajaline vaimline side lauljate ja kuulajate vahel. On sääli süüdi segakoori laulude valik või halb ettekanne — raske on siin olla kohtumõistja — võib olla, on süüdi mõlemad.

On tervitatav nähe, et teatavat elevust on saavutatud meeskooride sektsiooni poolt korraldatavatel meeslaulupäevadel. Ei ole ju meeskoori laulude valik üldiselt kuigi suur ja lauljate-esinejate arv on püsinud ainult tuhande ümber, kuid ettekanded on leidnud järjest suuremat poolehoidu nii

lauljaskonnas kui ka kuulajaskonnas. Ka segakooride ettekannete alal ja kava valikul peaks midagi võetama ette, et üld- ja maakondlikud laulupeod mitte ei kujuneks šabloonseks ja huvi nende vastu ei langeks.

Kõike kokkuvõttes peaks iga asjaosaline endale tegema selgeks, kas ei oleks otstarbekohane, kui eespool kirjeldatud kujul, esiteks — üldlaulupidusid maakondlikest eraldada; teiseks — kava kuulamist lauljatel võimaldada; kolmandaks — koorijuhtide muusikalist haridust järjekindlalt tõsta ja neljandaks — üldist šabloonilisust vältida,

eriti kava koostamisel, jaotades kava üldkooride ja ühendkooride või (kui seda ruumiakustika lubab) siis ka üksikkooride vahel. Ehk võimalduks sel teel tõsta laulupidude muusikalist taset ja vaimlist pinget suuremal määral.

Siin peaks Lauljate Liidul ja nende osakondadel enne üleriiklikke laulupidusid ja samuti maakondlike laulupidude korraldamise eel olema oma kindlad seisukohad niihästi kava valiku, kava jaotuse kui ka ettekannete korraldamise aja, koha ja ulatuse suhtes.

Hääle tervishoiust

Prof. A. Rammul

Hingamine, hingamisharjutused.

Hää hääletehnika põhinõudeks on küllaldane ja õige hingamine. Ühtlasi tuleb kanda hoolet kogu keha karastamise ja kõvendamise eest süstemaatiliste harjutuste abil, kõige parem värskes, puhtas ja paraja soojusega õhus. Seejuures tuleb eriti harjutada hingamiselundeid.

Kopsul on kaks ülesannet: esiteks, ta võtab õhust hapnikku ja annab seda edasi verre ja eemaldab tarvitatud ainevahetuseprodukte söehapet; teiseks ta annab hääle tekitamiseks vajalist õhku.

Kõriga otseses ühenduses on hingetoru, mis koosneb kõhrlülidest. Hingetoru on seestpoolt kaetud limanahaga ja virve-epiteeliga, mis eemaldab sinna sattunud võõrkehad (tolm jne.). Jõudes kopsuni, haruneb hingetoru kaheks, jätkates nii harunemist, kuni väga peenikesed torukesed lõpevad kopsusompude ehk alveoolide sagarikuga. Neis alveoolides toimubki gaaside vahetus. Kops koosneb kahest poolest: paremast ja vasakust; altpoolt toetub ta vahelihasele (diafragmale).

Kuigi hingamine on aktiivne tegevus, etendavad kopsud selles passiivset osa. Aktiivseteks teguriteks on sissehingamisel vahelihas, rinnakorvi ja eriti välised roide vahelised lihased (roide—küljeluu). Kuna rinnaõõs on kinnine ruum, mida täidavad kops ja süda, siis selle suurendamisel paisub ka elastiline kops ja välisõhk tungib nina või suu, kurgu, kõri ja hingetoru kaudu sinna sisse. Vahelihas asetseb rinna ja kõhuõõne vahel; rahulik asendis

Järg.

on ta ülespoole kumer. Sissehingamisel tõmbub ta sirgu, lamestub, suurendades sel teel rinnaõõne mahtu, rõhudes tema all kõhuõõnes olevad mao, maksa ja sooled alla- ja väljapoole, mille tõttu kõhu eessein ja külgseinad surutakse väljapoole — kõht paisub. Harilik rahulik väljahingamine toimub sissehingamisel kokkutõmbunud lihaste lõdvenemisel, roiete, kõhre- (krõmpsluude), kopsu ja kõhuseina ehk kõhuplessi elastsuse, rinnakorvi raskuse ning arvatavasti ka seesmiste roidevaheliste lihaste kaastegevusel. Tugeval väljahingamisel, nagu seda on vaja laulmisel ja rääkimisel, etendab kõhupress (kõhuseinte lihased) suurt osa.

R. Schilling on uurinud vaheliha-hingamise (-liikumise) osatähtsust kogu sissehingatud õhuhulga suhtes mitmesuguste hingamisvormide (rahulik-, sügav-, kõne- ja laulmishingamine) juures ja on saavutanud järgmisi tulemusi: „Vahelihas osatähtsust sügavhingamisel on mõlema soo juures ühesuurune (umbes 20%), rahulik hingamisel naistel väiksem (15%), meestel suurem (34%) ning laulmishingamisel koolitatud lauljail ja lastel suurem kui sügavhingamisel.” Vahelihases eneses mele ei taju mingisugust liikumist ega lihastegevust. Hingamisliigutust üksi, anatoomiliste ja füsioloogiliste teadmisteta, ei saa kunagi õiget ettekujutust vahelihase tegevusest.

Sissehingamisel laieneb rinnaõõs igas sihis: püstsuumas vahelihase kokkutõmbumise ja rõhtsuunas roiete ette- ja ülespoole

le liikumise tõttu. Vahelihase kokkutõmbumisel muutub ta kumerus lamedaks ja surub oma all olevaid kõhuelundeid alla ja väljapoole. Et kitsaksjäänud kõhuõõne mahtu suurendada, liigub, paisub kõhusein külgedel ja ees märgatavalt väljapoole. Harilikul hingamisel ei võta kõhulihased hingamistegevusest aktiivselt osa, küll aga tugeva, pingutatud jõuga väljahingamise puhul („kõhupress“). Väljahingamisel lõtvuvad sissehingamise lihased, roided ja vahelihased võtavad oma endise asendi.

nud, on kopsude „eluline maht“ märksa suurem, näit. puhkpillide mängijail ja elukutselisil lauljail — meestel 4000 sm³ ja naistel 2800—3000 sm³.

20.—30. a. inimene hingab minutis umbes 16 korda sisse ja välja. Nooremil ja vanemil inimesil on hingamise sagedus märksa suurem.

Hingamistüübid. Neid on neli: 1) õla-, 2) roide-, 3) kõhu- ja 4) roide-kõhuhingamine.

1. Õlahingamine toimub kaelalihaste abil, mis tõstavad rinnakasti ülemise osa

Foto Parikas.

E. Wolf-Ferrari' oop. „Madonna ehted“; rongikäigu pilt esimesest vaatuses.

Hingamise suurus on väga mitmesugune. Rahulikult olukorras hingab inimene sisse ja välja umbes 500 sm³ õhku, mida nimetatakse hingamisõhuks. Tegelikult on aga kopsude maht palju suurem. Kopsude „eluliseks mahuks“ („eluline maht“ või hingamise suurus on õhuhulk, mida on võimalik kõige sügavama sissehingamise teel võtta sisse ja kõige sügavama väljahingamise teel suruda välja) arvatakse keskealisel mehel 3500 sm³ ja naisel 2500 sm³.

Hingamise suurus oleneb loomulikult väga mitmesuguseist tingimustest, ja seda on võimalik suurendada harjutuste teel. Vastavaste elukutsetega isikutel, kelle hingamislihased ja kopsud on hästi arene-

üles. Selle hingamisviisi juures on hingamise suurus piiratud, hingamine on kiire ja väsitab ruttu nii hingamis-, kui ka häälelundeid. Kaelalihaste pingutuse tõttu on takistatud vereringe ja mahlade liikumine.

2. Roidehingamisel on tegevad roiete-vahelised lihased, mille abil suureneb rinnakoõne maht rõhtsuunas (horisontaalselt). Rind on üles tõstetud ja kõht tugevasti sisse tõmbunud. Selle hingamisviisi puudused on osalt sarnased eelmise omadega. Naistele on säärane hingamisviis enam omane kui meestele.

3. Kõhuhingamisel rinnakorv jääb täiesti liikumatuks ja hingamine toimub ainult vahelihase abil. Rinnakoõs suureneb

selle hingamisviisi juures alult püstsua-
nas. Mõni ei saa kõhuhingamist „kätte”
püsti seistes, leiab selle aga seliti pingil
lamades, kokkupandud käed pää all.

4. Kõige otstarbekohasem lauljaile on
roide-kõhuhingamine (costo-abdominaal-
ne). Pääteguriks on sel hingamisviisil va-
helihäs, ent tõusevad ka alumised ja osalt
keskmisedki roided. Siin laieneb rinna-
õõs oma aluse juures nii püst- kui rõht-
sihis ja kopsude õhumahutus on kõige suu-
rem. Teiseks omab tekkiv hää selle hin-
gamisviisi juures väga tugevat kõla.

Kopsude „eluline maht” üksikute hin-
gamistüüpide juures.

Barth'i järgi on spiromeetriga mõõtmis-
el saadud hingamistüüpide juures järgmis-
ed tulemused (keskmised):

Hingamise suurus	Mehed	Naised
õlahingamisel	2150 sm ³	2000 sm ³
kõhuhingamisel	2680 „	2170 „
roidehingamisel	3260 „	2540 „
roidekõhuhing.	3960 „	2700 „

H i n g a m i s h a r j u t u s e d. Esi-
algu tundub võrastavana, et hingamist peab
veel harjutama. See on ju märgatamatu
tegevus, mis toimub n.-ü. „iseenesest”, et
täiesti mõttetuna näib olevat hingamishar-
jutuste tarvilisus. Ent kui analüüsime
hingamist normaalses olukorras ja laul-
misel, alles siis leiame, kui võrd erinevad
nad on teineteisest.

Kuna rahulikult hingamisel sissehinga-
mise aeg moodustab umbes $\frac{3}{4}$ väljahingami-
se ajast, on rääkimise, eriti aga laulmise
juures väljahingamise aeg sissehingamise
ajast palju pikem. Sellepärast on lauljail
tarvilik, et nende kopsude õhumahutavus
oleks võimalikult suur. Teiseks tuleb ka
hingamislühaseid nii harjutada, et kopsu-
desse võetud õhku oleks võimalik kasu-
tada väga kokkuhoidlikult pikemate lau-
lufraaside ajal. Järelikult: hää laulu pää-
miseks eelduseks on harjutuste abil hooli-
kalt ja peensusteni väljatöötatud hinga-
mistehnika.

Mida peame hingamisharjutustega saa-
vutama?

- 1) Et laulja suudaks võimalikult kiir-
resti võtta kopsudesse võimalikult
suure õhuhulga.
- 2) Laulmisel peab väljahingamine teos-
tuma pidevalt, ühtlaselt ja kauakest-
valt. Et seda saavutada, peab laulja
harjutuste abil täpselt arendama väl-
ja oma hingamislühased ja suutma
neid teadlikult kergesti valitseda.
- 3) Laulja peab oskama reguleerida välja-
hingamist nii, et nõutava hääle teki-
tamiseks kuluks võimalikult väikseim
õhuhulk.

4) Sügav hingamine nõuab lihastelt
suuremat tööd. Samuti väsitab rää-
kimine ja laulmine mitte ükski kõri,
vaid ka hingamislühaseid. Harjutus-
te abil tulevad lihased muuta tuge-
vamaks ja vastupidavamaks.

Enne hingamisharjutuste juure asumist
tuleks mõnele asjaolule juhtida tähelepa-
nu. Esiteks osutavad õpilased sissehinga-
misele suuremat tähelepanu kui väljahin-
gamisele. See on aga suur viga, sest hää
tekib ju väljahingamise ajal. Õpetaja
peab seepärast suurimat tähelepanu juh-
tima väljahingamise tehnikale. Teiseks
tuleb harjutustel hoiduda ületöötamisest.
Ka valminud laulja peab hoiduma üli-
simuseni töötamisest nii harjutustel kui
esinemistel.

Roide-kõhuhingamise arendamiseks on
näit. otstarbekohased järgmised harjutu-
sed:

1) Hingata aeglaselt sisse ja jälgida, et
rinnaõõne alumine osa laienuks nii püst-
kui rõhtsihis, ning et õlad ja ülemised roid-
ded jääksid liikumatuks. Roietealune piir-
kond laieneb ja kõht paisub. On kopsud
õhuga küllalt täidetud, hoida hingamist
vähe aega kinni ja siis aeglaselt hingata
välja. Alul pole tarvis liiga palju õhku
hingata sisse. Seda harjutust järjekind-
lalt teostades annab juba mõne päeva pä-
rast tunda rinnaõõne alumise osa laiene-
mine.

2) Väljahingamise pikendamiseks süga-
valt hingata sisse ja 2—3 ja rohkem se-
kundit pidada hinge kinni. Õige aeglaselt
hingata välja. Nimetatud harjutust ala-
takse siis, kui eelmine harjutus õpilasel on
juba selge. Harjutada tuleb süstemaatiliselt
3 korda päevas (hommikul, keskpäe-
val ja õhtul enne söömist), kuid mitte üle
5 minuti korraga.

Üldise hää hingamistehnika arendami-
seks, asetamata erilist rõhku mingile hin-
gamistüübile, on sobivad järgmised hinga-
misharjutused, mis ühtlasi rohkem arenda-
vad ka lihaste üle valitsemist:

Tähele panna! Harjutustel mitte pingu-
tada. Liigutusi teha ja hingata vabalt.

1. a) Püstseis, käed puusadel, hingata
sisse ja välja (tunda külghingamine),

b) üks käsi puusal, teine kõhul, hinga-
ta sisse ja välja (tunda kõhuvaheliha hin-
gamine).

2. Püstseis: käed kiiresti viia eest üles,
hingata sisse, lasta käed aeglaselt tagant
kaares alla, hingata välja (pärastpoole
sosingiäälega).

3. Püstseis, käed sirutada välja kõrvale
õlakõrguselt. Käed tõsta üles, nii et käe-
seljad jäävad sissepoole ja kiiresti hinga-
ta sisse. Aeglaselt lastes käed alla, hin-
gata välja.

4. Püstseis, käed puusadel. Painutada käed küünarnukkidest võimalikult tahapoole (selg sirge) ja hingata sisse. Käsi aeglaselt ette painutades hingata välja.

5. Püstseis, käed kokkupandult seljal puusade kõrgusel. Käevarsi allapoole väljasirutades kiiresti hingata sisse ja kokkupandud käsi jälle puusade kõrgusele tõstes aeglaselt hingata välja.

6. Ühekiilne sügavalt hingamine. Üks käsi asetada võimalikult kõrgele kaenlaõnarusse ja suruda tugevasti vastu rinda, et takistada samapoolse rinna ja kopsu paisumist, teine käsi asetada kõrvalt sagitaalpinnaliselt päa peale.

Harjutuse siht: tõsta lihasetunnet, kasvatada tahet ja oskust üksikute lihasrühmade valitsemiseks.

Teine näide: Üks silm pigistada kinni, teist hoida lahti. Alul on see ülesanne raske, sest mõlema silma laud töötavad ühenduses.

7. Hingates aeglaselt välja, panna välja-

sirutatud käed ümber rinna kokku ja hingates kiiresti sisse lüüa käed laiali.

8. Püstseis, käed kokkupandult kukla taga. Hingates kiiresti sisse painutada küünarnukke tahapoole ja hingates aeglaselt välja painutada neid ettepoole.

Iga harjutuse juures tuleb hingata sisse pidevalt (nagu hariliku rääkimise juureski!). Väljahingamist tuleb teostada alul pidevalt, pärastpoole aga jaotatult.

Inimese hääleelundite arenemis- ja arendamisvõime põhineb üldfüsioloogilisele seadusele, et elundite toime on arenemis- ja täiennemisvõimeline. Isik, kes omab muusikalise väärtusega häält, võib seda järjest õige ja otstarbekohase, kõigi füsioloogiliste säädustega kokkukõlastatud harjutuste abil arendada ja täiendada.

Lauluõpetaja ülesandeks on juhtida kasvandikku hingamistehnikas, säada tema häält, õpetada selget diktsiooni ja viia teda sihikindlalt edasi laulukunsti.

Järgneb.

Helikunstnike välismatkal

Gustav Ernesaks

käis Tšehhoslovakkias tutvumas säälsse koorimuusika alaga. Praha „Křižkovski“ meeskoor, mida juhatab prof. Hilmera, koosneb 50 mehest, millised valitud väga hoolega. On märgata kõigil lauljail teatavat ühtlast hääletämbrit, mis seda tähelepanevam, et kooriliikmeile ei anta häälesäadet. Häälerühmad on arvuliselt võrdsed ja kõlavad väga ühtlaselt. Eelharjutusi peetakse kahes rühmas mitmesuguste häälevaheliste kombinatsioonide juures. Tööd tehakse väga põhjalikult, üksikuid kohti viilitakse kümneid kordi, kuni nad lähevad täiesti hästi. Selle juures jäävad koorijuhid nõuded muutumatuiks kuni pisisjakesteni. Lauljate keskmine vanus on 30 aastat, üle 40 aastaseid ei leidu. Kui laulja jõuab ikka, kus tema häälematerjalis ilmneb juba tagasimineku, siis loobub ta ise kaasa laulmast. Praegu koor valmistub sügiseks kontserdiks. Tuleval aastal küllastab koor ka Eestit, andes kontserte Tallinnas, Tartus ja Narvas, kust siirdutakse edasi Venemaale. Igal aastal riiki toetab kahe koori välisreis.

Teine Praha meeskoor „Smetana“ on eelmisest suurem, juhatab prof. J. Spilka. Ernesaks võeti vastu kooriharjutusel „Hakkame, mehed, minema“ lauldes, milline laul neil on olnud kontserdi kavas.

Õpiti parajasti Dvořak'i requiemis mees- hääle partiid. Koori repertuaaris on rohkesti tšehhi rahvalaulude säadeid. Samuti küsiti ka eesti noote — rahvaviiside säadeid!

Suurimaid segakoore Prahas on „Hlaholu“. Juhavad riigiooperi koorijuht prof. J. Herle ja raadio muusikareferent dr. Smetáček. Kooris on 300 lauljat. Kooril tuleb kahe aasta pärast juubel, nüüd valmistatakse juubelikontserdi vastu. On oma maja, suur saal harjutusteks ja esinemisteks, millel klaaskatus, kuna aknad seintes puuduvad. Koori jaoks on pool-sõõris poodium. Ruumid on väga rikkalikult kaunistatud, leidub rohkesti häid skulptuure ja maale, viimaseist väga väärtuslikke. Rikkalik on ka koori noodikogu, milline paigutatud 24 kappi.

Teise matka Tšehhoslovakkiasse sooritas G. Ernesaks septembrikuu alul, et tutvuda omapärasema ja kunstiliselt Lääne-Euroopas esimeste hulka kuuluva „Moraavia kooliõpetajate meeskooriga“. Kooliõpetajad, kes moodustasid selle koori, elavad mõõda maad laiali ning mõnel tuleb sõita sadu kilomeetreid harjutusteks või esinemisteks, kokku aga kõik õpetajad iga harjutuse eel sooritavad keskmiselt 6500-kilomeetrilise matka. Et sõiduvaeva ja -kulu jagada võrdselt kõigi lauljate vahel, sel-

leks peetakse harjutused iga kord ise linnas, üks kuni kaks korda kuus. Koor koosneb ainult 50 lauljast, kes loomulikult enne koori pääsemist on käinud läbi väga tihedast sõelast, mille tõttu kooriharjutustel ei tule üldse kõnesse häälte õpetamine, vaid iga laulja peab seda tegema ise kodus, kuna harjutusel asutakse juba kohe ettekande viimistlemisele ja ühtlustamisele. Kooriliikmeks võetakse vastava eksamiga, mille juures lauljat ei kaaluta mitte ainult muusikalise kuulmise, hääleulatuse ja noodilugemise suhtes, vaid suurt tähtsust omab häälevärving, et see sulaks ühte teiste lauljatega kauniks tervikuks.

koorijuhte maailmas, kes võttis tarvitusele pääst-laulmise. Praegu ta on haiguse tõttu taandunud koori juhatamisest ning tema tööd jätkavad kõrgeandelised koorijuhid Eugen Trason ja Jan Shoupal.

Koor tegutseb 1903. aastast alates ja tal on repertuaaris 295 laulu, neist vaid 27 välisautoritelt. Muuseas ei piirduta sugugi üldmõeldavas stiilis loodud laulude ettekandega, vaid lauldakse ka ultramoodsaid laule, et hoiduda tardedumusest repertuaaris ja kasvatada publikut uute teede mõistmiseks.

Sel korral peeti harjutust Zlinis, tuntud saapakuninga Bata residentsis. Ühel harjutuspäeval oli koorijuht Shoupal kuulnud

Foto Parikas.

E. Wolf-Ferrari' oop. „Madonna ehted“; tants lõpuvaatusest.

Harjutused on otsekui laulutalgud, vestiväl, suurima innu ja hooga harjutatakse kuus tundi päevas! Harjutuste puhuks on koor jagatud kolme rühma, millised sooritavad oma töö eraldi ruumides ja siis ühiselt koos. Nii härra Ernesaksa säälvibiimisel sooritati harjutused järgmiselt: esmaspäeval ennelõunat 3 tundi, päälelõunat 3 tundi, teisipäeval ennelõunat 4 tundi, päälelõunat 3 tundi, kesknädalal ennelõunat 4 tundi, päälelõunat kontsert, neljapäeval ennelõunat 3 tundi, päälelõunat 3 tundi. Sellise töö juures aga hääled olid siiski otse imeteldavalt puhtad ja värsked.

Moraavia kooliõpetajate meeskoori asutajaks on prof. F. Wach, kes oli ka esimesi

lõõtsmoonikall mängituna Bata lemmiklaulu. Juba oli see tal kirjutatud üles, harmooniseeritud ning koor kandis selle ette järgmisel päeval kontserdil, mis peeti Zlinis 3000-päise kuulajaskonna ees suure menuga. Omapoolt Bata osutas koorile suurt vastutulekut, andes koorilauljatele tasuta ülalpidamise oma moodsas võrastermajas, tasuta harjutusruumid jne. Muide, koori praegune sekretär F. Kadlicki on Bata endine õpetaja.

Üldse on koor esinenud 786 kontserdil, neist 125 välismaal, millised kõik on õnnestunud suurepäraselt ja saanud erakordselt kiitvate arvustuste osalisilks. Muuseas on neil nähtud ette 1937. a. kontsertreis Ve-

nesse, mil siis arvatavasti külastatakse ka Eestit.

Härra Ernesaksa välisreisule aitas tänuväärset kaasa kohalik Čehhoslovakkia saatkond, eriti äsja kodumaale siirdunud

P. Križkovski' ausammas.

saatkonna sekretär I. Schröder, kes Eestis viibimise ajal osutanud elavat huvi meie muusika vastu ning mitmeti aidanud kaasa meie ja Čehhoslovakkia muusikaliseks läbikäimiseks.

O. Roots ja E. Turgan

peatusid kevadsuvel kaks ja pool kuud Pariisis täiendamise otstarbel, esimene interpretatsiooni alal prof. Alfred Cortot' juures, teine viiuli alal „Conservatoire National'i" parema viiulipedagoogi prof. Jules Boucherit' juures.

Alfred Cortot on prantslaste silmapaistvamaid pianiste, kes esineb sageli kontsertturneedel Euroopa riikides. Kuid ta ei ole silmapaisteve mitte ükski klaverivirtuoosina. Sama hästi tuntud on ta dirigendina, kes muide omab suuri teeneid Wagner'i tutvustamisel prantslastele. Kuid enam väärrib ta tunnustust pedagoogina ja organisaatorina, olles „Ecole Normale de Musique" asutajaid ja vaimlisi juhte. Tähendatud kooli juures korraldatakse igal kevadel interpretatsiooni kursused pianistidele, millest seekord võttis osa ka O. Roots.

Kursuste kava on koostatud väga mitmekesiselt, alates Bach'i ja Couperin'iga ja lõpetades prantsuse tänapäeva modernistidega. Käesoleval kevadel omistati erilist tähelepanu Beethoven'ile ja tema viimastele sonaatidele.

Prof. Cortot' kõrval assisteeris sama kooli õppejõud Jeanne Blancard, kes tutvustas lähemalt Cortot' tehniliste printsiipidega. Siiski üldiselt kõik õpilased allusid ka Cortot' enda kontrollile nii tehniliste harjutuste kui ka interpretatsiooni suhtes.

O. Roots esitas kursustel Chopin'i h-moll sonaadi ja Ravel'i „Le Tombeau de Couperin".

E. Turgan töötas „Conservatoire National'i" parema viiulipedagoogi prof. Jules Boucherit' juures, keda tunnustatakse prantsuse parimaks viiulipedagoogiks Thibaud' ja Enesco' kõrval. Seda tõestab juba asjaolu, et igal kevadel korraldatavail konservatooriumi võistlusil tavaliselt pooled auhinnaasajaist on Boucherit' õpilased. Tema on kuulsa Lucien Capet' kooli edasiarendajaid. Tema õpilasi on ka Menuhin, Söetens, Neveu jne. E. Turgan töötas tema juures kahe kuu vältel, võttes läbi Bach'i E-duur sonaadi, Mozart'i A-duur kontserdi ja Glasunov'i a-moll kontserdi. Tehnilise puhtuse kõrval paneb Boucherit palju rõhku interpretatsioonile.

Turgani ja Rootsi Pariisis viibimise ajal kestis sääl hoogne muusikasesoon, mille tõttu saadi kuulda üht kui teist öieti harukordset ja väärtuslikku. Nii pianistidest Cortot'd, Horowitz'i, Bolet'd, Kilény't, siis viiulikunstnikest Milstein'i, cellistidest Pia-tigorski't; edasi sümfoniakontserti Fauré' ja Saint-Saens'i mälestuseks M. Long'i ja A. Cortot' kaastegevusel, Hindemith'i teoste õhtut autori kaastegevusel, Amsterdami kuulsa „Concertgebause" orkestri 4 Beethoven'i õhtut Mengelberg'i juhatusel jne. Üldiselt Pariis on ikka endiselt Euroopa muusikatsentrum ning vaevalt kusagil mujal saab kuulda nii arvukalt esmaklassilist muusikat kui sääl. Igal laupäeval ja pühapäeval toimuvad arvukad sümfoniakontserdid, milliste kava väga huvitavalt koostatud, kuna enamasti ikka pool kava kuulub klassikutele, pool moodsamatele

autoritele. Endastmõistetava hää tooni juure kuulub, et kontsert ei möödu Beet-hoven'ita, Bach'i või Mozart'ita. Hili-semaist autoreist esineb sagedamini Wag-ner, Brahms, Ravel, Debussy, Stravinski jne. Võrdlemisi võõras prantsuse kontsert-kavades on meile nii sagedane Caikovski, kuna prantslased koguni lasevad mõista, et Caikovski' eksalteeritud muusika olevat neile toorevõitu. Publikut muidugi leidub rohkesti ja väga vastuvõtlikku, mille juures eriti paistab silma, et ühevõrra jaga-takse kiitust nii klassikuile kui ultramo-dernistidele, kui nad suudavad pakkuda midagi tõsiväärtuslikku. Pariislane ei näe moodses midagi taunitavat, kuid ka ei haara selle järele kriitikata.

Orkestrid üldiselt on hääd, siiski mäng alati ei ole kõige puhtam, selle juures aga on imeteldav orkestri suur paindlikkus di-rigendi jälgimisel, kuigi see ei kaldu sõja-välisse käsutäitmisse, nagu sellist vahest võib panna tähele saksa orkestrite juures. Prantsuse orkestrimuusika oma ehitusliku ilme poolest näib lähenevat kammermuu-sika stiilile.

Pääle muusikaliste võimaluste kasutati loomulikult ka võimalusi teiste kunstiala-dega ja muu tähelepanuväärsega tutvumi-seks. Nii erilist huvi pakkus sellal Parii-sis viibiv itaalia kunstinäitus, milpuhul oli pandud välja väärtuslikumaid teoseid Firenze, Rooma, Milaano ja teiste linnade muuseumidest.

Matkamuljeid Poolast

Laul ja muusika on olnud eesti rahvale alati armsaimad kõigest. Ei möödu sünd-musi nii suures kui ka väikeses organisat-sioonis lauluta ja muusikata. Sellises suu-res rahva organisatsioonis, nagu seda on Kaitseliit, omab muusika erilist tähtsust. Pääle hariliku meelelahutuse ja hää tuju vahendi seltskondlikus osas annab ta rüt-mi ja elavust igasse muusse tegevusse. Sõjamees ja orkester on olnud ning jää-vad alati lahutamatuks.

Nii ongi kujunenud üle riigi viisküm-mend Kaitseliidu orkestrit. See suur or-kestrite kogu omab suurt tähtsust pääle otsese Kaitseliidu osa meie puhkpillide-muusika osas. Ei ole möödunud ühtki laulupidu, kus poleks Kaitseliit olnud vää-rikalt esindatud. Viimastest suursündmus-dest olgu mainitud tänavused „kaitseliidu-päevad“, kus orkestrid oma võimsa esine-misega andsid tõenduse oma eluõigusest ja tarvidusest. Kuna säärane suur Kaitse-liidu orkestrite arv, mis ikka veel kasvab, nõuab juba üldist korraldamist ja organi-seerimist, nimetati käesoleva aasta keva-del nende ridade kirjutaja Kaitseliidu or-kestrite päälikuks.

Oleme loonud oma häätähtlike naabrite samalaadsete organisatsioonidega sõbra-likke sidemeid, neilt mõndagi omandades. Siis tuleb ka paratamatult muusika alal luua samasuguseid sidemeid meie naabri-tega, et tutvuneda nende korraldustega ja eluga samal alal.

Sel otstarbel tegi nende ridade kirjutaja ringreisu Poolas, et tutvuneda poola or-kestritega ja luua sõprussidemeid vasta-vate organisatsioonidega. Sõit pidi tege-likult viima edasi kuni muusikaelu kesku-

seni Viini, kuid põhjalik ja ülikülalislahke ringreis Poolas ei võimaldanud aja nappuse tõttu edasisõitu. Allpool lubatagu mul

Poola mereväe orkestrijuhk kapten A. Dulin.

lühidalt peatuda selle juures, mis Poolas nähtud ja kuulnud.

Väljudes Tallinnast 20. augustil Balti ekspressiga jõudsin pärast 25,5-tunnilist

sõitu Varssavi. Esijoones külastasin Eesti saatkonda, kus vestlesin saatkonna sekretäri hra Schmidt'iga, kes telefoneeris Poola Küttide Liidu staabi ülemale major Oravie'le minu päralejõudmisest. Major Oravie palus mind kohe staapi, kus koostati kava minu Poolas viibimise ajaks. Korterisse paigutati mind Küttide Liidu keskkogu ruumidesse ning minu saatjaiks määrati kapten Vysocki ja poručik Maciejowski. Esimesel päeval tutvusin Varssavi vaatamisväärsete kohtadega, kuna järgmisel kolmel päeval külastasin Varssavi orkestreid.

1) Varssavi 36. jalaväepolgu orkester, missugune on kaitseväe esindusorkestriks, koosneb 90 mängijast; üleajateenijaid on 50, kuna ülejäänud on ajateenijad ja õpilased. Orkestrijuhina tegutseb major Slodžinski.

Imestama paneb nende orkestrite „piano” ning ilusad „crescendod” ja „diminuendod”.

Poolas on kaitseväe orkestreid 93 ja raudteelaste omi 117! Poola raudteed jagunevad 9 ringkonnaks, kus igal ringkonnal on esindusorkester 60—90 mängijaga, teised nõnda-nimetatud jaoskonna orkestreid on väiksemad (25—45 mängijat). Käesoleval aastal, oktoobrikuus, algavad nende orkestrite omavahelised võistlused. Lõppvõistlustele, kuhu ka mind paluti külalisenä, pääseb kolm parimat; need toimuvad novembrikuus Varssavis.

Pääle eespool mainitute tutvunesin veel Varssavi Küttide Liidu ja postiteenijate orkestritega, kuid need on noored, alles organiseerimisel ja võrreldes meie Kaitseliidu orkestritega kaugelt nõrgemad. Varssavist sõitsin edasi Gdyniasse, kus külastasin Poola mereväeorkestrit. See orkes-

Poola mereväe orkester Gdynias, keskel juhataja A. Dulin.

Orkester esitas Poola muusikast Maj' ja Karas'i marsse, St. Moniuszko' op. „Halakast” avamängu, poloneesi ja katkendeid poola rahvaviisidest. Eesti helitöödest oli neil olemas ainult R. Kulli „Popurrii-fantaasia”. Oma poolt annetasin orkestrile mälestuseks E. Tamme avamängu „Kalev ja Linda” ja Ü. Topman'i „Marss nr. 1”, missuguseid minu juhatusel ka kohe mängisime. Eriti meeldis neile E. Tamme „Kalev ja Linda”.

Orkestri poolt sain mäletuseks orkestri pildi, orkestrantide allkirjadega ja marsi „Varssava”, mille loojaks orkestri kasvandik Kolakovski.

2) Raudteelaste Varssavi ringkonna orkester, koosneb 65 mängijast ja juhiks on Sigismund Sakrshevski. Orkestreilt kuulsin Poola muusikast marsse, avamänge, rahvalaule ja rahvatantse. Need kaks mainitud koosseisu on Varssavi parimaid.

ter seisab Poolas esimesel kohal. Arvuliselt mitte väga suur — 45 mängijat, juhiks kapten A. Dulin. Poola orkestripillide koosseisust on puupillid. Helikonbasse ja alte orkestris ei ole, neid asendavad tuubad ja metsasarved, mispärast orkestri kõla on pehme ja mahe. Arvuliselt on orkestris puupille: 1 pikkolo, 2 flööt, 2 oboet, 2 Es-klarinetit, 7 I B-klarinetit, 4 II B-klarinetit, 2 III B-klarinetit ja 2 fagotti. See orkester esitas juba tõsisemaid palu, nagu avamängud R. Statkovski' op. „Marja” ja Grossmann'i „Pääliku vaim” ning palju katkendeid. Sinna annetasin eesti paladest M. Lüdigi „Avamäng-fantaasia” ja Tamverki „Ohturahu”. Selle orkestri kohta peab ütleva, et mängijad on kõik „solistid”. Mängivad otse noodist ja täitmine sääljuures täpne. Orkestri repertuaaris oli varem eesti paladest: R. Kulli „Popurrii-fantaasia”, A. Vedro' „Eesti rapsoo-

dia", Virkhaus'i „Pulmavalss" ja R. Kulli marsš „Kodumaa". Eriti meeldib juhile kapten A. Dulin'ile viimane, millist hindab väärtuslikumaks poola marssidest. Kapten A. Dulin'i käest sain mälestuseks orkestri pildi, mõned poola marsid ja avamängu „Marja". Gdyniast sõitsin Varssavi tagasi, kust päevase peatuse järgi alustasin reisu Lõuna-Poolasse. Olin Krakovis, Lvovis ja Strõis külastades Küttide Liidu, kaitseväe ja raudteelaste orkestreid, kuid need ei suuda pakkuda üle eespool mainitud suurorkestreist. Muust nähtust ja kuuldust jäi mulle unustamatu pilt „Kampaatidest", kuhu sõitsime Strõist autodel ja mägedes veel 20 km. mägiraudteel, ringkonna komandandi J. Lubzynski korraldusel. Lahkudes Strõist oli Küttide Liidu orkester mind jaamas saatmas. Tagasi jõudnud Varssavi muretsetsin poola paladest: 12 parimat marssi, mõned avamängud, poloneesid ja katkendid, et nendega täiendada meie puhkpillimuusika repertuaari. Lahkumine Varssavist oli väga südamlük, kuna olin jõudnud leida endale selle aja jooksul palju häid sõpru. Küttide Liidu päästaabi ülema poolt annetati mulle mälestuseks organisatsiooni rinnamärk. Oma poolt andsin üle kpt. A. Dulin'ile Tallinna maleva orkestri rinnamärgi ühes auliikme diplomaamiga. Tagasisõidul peatusin ühe päeva veel Vilnos, kus tutvunesin 6. jalaväepolgu orkestriga. Orkestrijuht B. Reszke on ühtlasi ka Vilno konservatooriumi puhkpillide klassi professoriks. Öppis omal ajal Moskva konservatooriumis koos Tallinna garnisoni orkestri endise juhi ltn. Reder'iga. Kuni Läti piirini saatis mind kapten Vysocki.

Olles jälle tagasi, pean kinnitama, et saadud muljed on hääd. Võrreldes meie KaitseLiidu orkestreid poola kaitseväe ja raudteelaste omadega, on viimased suuremad ja tasemelt kõrgemal. Tähtis ei ole siin aga taseme ja suuruse võrdlus, vaid me püüame luua sidemeid. Tutvustades

Päälük F. Tammar Varssavis ringkäägul; saatjad kpt. Vysocki ja por. Maciejowski.

orkestreid vastamisi oma muusikaga, võtame vastu nende oma. See viib meid ka vaimliselt üksteisele lähemale.

Lõpuks lubatagu siinkohal ütelda kõigile, kes kaasa aitasisid selle huvitava ja tulemusterikka öppematika kordaminekule, minu soojem ja otsekohesem tänu.

Fr. Tammar.

Virumaa ja Viljandimaa laulupidude noodiraamatu asjus

„Vaba Maas“ 14. sept. s. a. nr. 217 ilmuis kirjutis „Meie „rahvuslikud“ heliloojad ja laul“, milles arvustati Lauljate Liidu poolt kirjastatud nooti „1936. a. laulupidude laulud“ ning asuti selle puhul seisukohtadele, et laulude valik ses koguis on ebaõnnestunud ning kogu kirjastamisel toimitud ebaratsionaalselt. Kuna „Vaba Maa“ töö Lauljate Liidu juhatusse öiendava vastuse ära aimult osahiselt, siis avaldame seletused siin alljärgnevalt:

1. Kõnesolev kogu sisaldab 1936. a. toimuvate Viljandimaa ja Virumaa laulupidude kavva võetud segakooride laulud.

See, mõlema laulupeo ühine kava, on koostatud ühiselt eeltähendatud laulupidude korraldajate, Lauljate Liidu Viljandimaa ja Virumaa osakondade poolt ja kinnitatud Liidu nõukoguis. Kuna osakondade organid koosnevad kohalikest koorijuhtidest ja lauljaist, kes on kõige paremini teadlikud oma timbruskonna kooride võimeist ja maitsest, siis on Liidu nõukogul küllalt põhjust olla veendunud, et osakondade poolt koostatud laulupidude kavvad vastavad kohalistele nõudeile. Andes au meie muusikaarengu üldisele tasemele, peab Lauljate Liidu juhatus konstateeri-

ma, et seni ei ole maakondlike laulupidude kavadesse paigutatud ühtki laulu, mille L. Liidu nõukogu oleks pidanud lükkama tagasi kui muusikaliselt alaväärtuslikku. Nii L. Liidu nõukogu ei ole leidnud ka põhjust muudatuste tegemiseks eelmainitud laulupidude kavas. Liitati see kava koosneb heliloojate lauludest, kes on saanud meil üldise tunnustuse ja lugupidamise osaliseks ning kavas olevad laulud varemalt kontsertidel ettekantuna, on leidnud menuka vastuvõtu nii publikult kui arvustuselt. Loodetavasti lugup. „Dissonants” ei pretendeeri sellele, et tema vaated üksikute laulude suhtes tähistavad meie üldisest maitset muusikalise stiili ja vormi mõistmises, ega nõudle, et meie tunnustatud heliloojad peaksid kirjutama laule nii, nagu see temale näib ilusana ja sobivama! Vähe-malt asjaolu, et lugupeetud „Dissonants” on leidnud võimalikuks heliloojate nagu J. Aaviku, O. Kneegi, R. Pätsu, M. Saare, T. Vetiku jne. puhul paigutada „rahvuslik” mõnikavalt jutumärkidesse, on beatav muusikaajalooline dokument, mis valgustab kõnesoleva arvustuse anonüümse autori muusikakunstilisi seisukohti ka tulevastele põlvedele. Lubatagu märkida,

et maitse küsimusis avalikult esinemine teatavasti ikkagi nõuab sügavamaid põhjendusi ja läbikaalutud väljendusi.

2. Mis puhtub laulude mitmekordsesse kirjastamisse, siis Lauljate Liit andis kõnesoleva noodi välja eelmainitud laulupidude korraldajate ühisel soovil, jagades nende vaadet, et raamatuna ilmuv noodikogu on lauljaile tunduvalt sobivam kaasakandmiseks ja käsitamiseks kui üksikud lahtised noodilehed. Liitati kogu hind praegu tuleb siiski lauljaile odavam kui üksikuid lehti ostes, mille juures kogu hind on kaalkuleeritud nii, et see noodi läbimüügil peab katma kirjastuskulud. Siiski Lauljate Liidus on juba varemalt kaalutud võimalusi, kuidas hoiduda mitmekordse kirjastamise puhul tekkivaist lisakuludest. Kuid selle küsimusega on seoses rida tehnilisi raskusi, milliste lahendamise nõuab pikemaajalist ettevalmistust.

Lugupidavalt

E. Lauljate Liidu juhatus.

Suurima lugupidamisega

ELL esimees (allkiri). Sekretär (allkiri).

J. Aavik

E. Ruber

Suvemuusika hooaeg Pärnus

Võib ütelda, et tänavusuvine muusikaline hooaeg möödus üsna hoogsasti. Ühest küljest igapäevased orkestrikontserdid V. Tago juhatusel, teiselt poolt solistide kontserdid. Isegi välismaalased on teinud katseid esinemiseks Pärnus. Nendest suurimat tähelepanu vääris kõigepäält viiulikunstnik R. Soetens'i esinemine. See kontsert möödus nii kunstiliselt kui ka aineliselt parima tagajärjega. Eriti õnnestusid talles J. S. Bach'i kuulus aaria ning Cl. Debuss'y grotesk. Oma solistide kontsertidest õnnestunuiks võiks lugeda ka H. Schüts'i ja J. Käo kontserti. Programm oli soliidset koostatud ja ettekannet võis lugeda kunstiliselt kordalainuks. Grieg'i sonaadid teist osa (teine teema) tahaksime kuulda natuke aeglasemas tempos kui esitati seekord. Rimski-Korsakov'i „Fantaasia” õnnestus hästi. Oma heliloojate toodangust kuulsime seekord A. Lemba' ja E. Kapi töid, esimeselt „Armupoeemi” ja „Masurkat”, teiselt „Meloodiat” ja „Eesti tantsu”. Neer tenorilaulja Karlson esines ka oma kontserdiga. Tal on suurepärane materjal, muusikalist instinkti ja vourusi, et saada kuulsaks lauljaks! Kuid

praegu veel reklaamida ennast „Tallinnas kuulsaks saanud lauljaks” on vara ja pole just küllalt soliidne.

Kirikukontserdid möödusid väga rahuldavalt. Elisabeti kiriku orel on minu arvates üks paremaid Eestis ja ruumide akustika on ka päris häa. P. Laja on meie nimekamaid organiste, keda mäletame veel tema sagedastest esinemistest „Estonias”. Kontserdi algul toodi kuuldavale P. Laja' poolt võimas ning majesteetlik O. Merikanto' „Pulmahümn”. Teise numbrina esitas orelikunstnik stiilpuhtalt J. S. Bach'i fuuga g-moll. Prl. L. Paigaline laulis sümpaatselt G. F. Händel'i retsitatiivi ja aariat ning F. Hiller'i „Palvet”. Lauljanna amplituud kaldub rohkem lüürismi. H. Schüts esitas G. F. Händel'i kuulsa „Larghetto”. Siin näitas ta sügavat tooni ning klassikalist maitset. Teistest paladest tal rohkem õnnestus Melartin'i „Eleegia”. Päänumbrina kanti kindlat ette kirikukoori poolt E. Soodla' juhatusel Schubert'i kantaat „Mirjami võidulaul”. Soolopartii täitis edukalt L. Hendrikman. Teisel kirikukontserdil esinesid edukalt lauljannad Ch. Burgas (Saksamaalt) ja E. Alliman (Soomest). Ki-

rikukontserdid jätsid elamustelt üleva mulje ning oleks soovivat nende järjekindel korraldamine. Nüüd võiks tähelepanu pöörata ka suveorkestri kontsertidele. Mis puutub programmi, siis jääb niisugune mulje, et kontserdid antakse mitte eesti kuurordis, vaid kusagil mujal. Nii harva eksisteerib mõni eesti helitöö kontserdil! Oleme vaba rahvas ning peame esitama ka oma kultuuri, rahva omapära! Pärnus suvitab mitusada välismaalast ja just siin peaksime näitama, et meie ei olegi muusikaliselt nii vaesed. Ärgu võetagu seda nii, et teen kellelegi etteheiteid ja kõige vähem orkestrijuhile V. Tago'le, sest eesti helitööd tol-

muvad praegu sihtkapitali laos ja on ainult üldine loidus, et ei saa neid ümberorkestreerida väikesele orkestrile ning jääda ümber ettekandeks. See on meie kohus ja püüdkem sellest saada üle! Meil praegu küll kergemat muusikat on vähe, kuid oleksime uhked, kui igal sümfooniakontserdil seisaks kavas kas või üks eesti helitöö. Muidu aga kontsertidel on hää menu ja neid külastatakse. V. Tago't tunneme kui muusikalist ja vilunud juhti. Nagu on kuulda, suurendatakse orkestrit veelgi, see oleks meie paremale kuurordile plussiks. Olgu siis meie kohuseks pakkuda väärikat ja ka eestipärast muusikat.

Eug. Kapp.

Luuletaja P. Grünfeldt 70-aastane

1. okt. s. a. sai luuletaja Peeter Grünfeldt 70-aastaseks. Ühtlasi täitus tema esimese luuletuse ilmumisest 55 aastat.

P. Grünfeldt sündis 1. okt. 1865. a. Tartumaal Aakre vallas Pühaste koolimajas õpetaja pojana. Õppis Rõngu ja Puhja kihelkonnakoolides ja Tartu õpetajate-seminaris. Oli siis õpetajaks Aakre-Põhus, Valga Peetri kirikukoolis ja Aakre-Pühastes. 1891. a. pääle ajakirjanik mitme lehe kaastöölisena ja toimetajana, ajakirja „Romaani“ toimetajana. Ajakirjaniku töö kõrval on ta olnud rohkesti tegev tõlkijana ja kirjanikuna. Tema sülest on üldse ilmunud üle 450 raamatu, ilukirjanudust, lastekirjanudust ja teaduslikku laadi töid. Rikkalik on tema luuletuste arv.

Luuletaja Peeter Grünfeldt on tuntud ja armastatud kõigi lauljate poolt, kuna tema sõnadel on loodud arvukalt laule, mis jäänud meie koorilaulu literatuuris armastatumaiks. Peeter Grünfeldt on ka Lauljate Liidu asutajaid liikmeid ja asutamistoimkonna sekretär. Oli kaua aega Tallinna Meestelaulu Seltsi juhatusse liige ja on praegu sama seltsi auliige. Hinnates P. Grünfeldt'i teeneid meie laulukultuuri edendamisel, otsustas Lauljate Liidu juhatus annetada temale ta tähtsal sünnipäeval L. Liidu hõbemärgi.

Seltskondlikus tegevuses on P. Grünfeldt olnud kaastöötav kogu eluaja.

1. okt. toimus Nõmme Rahvamajas P. Grünfeldt'i austamisõhtu, mis korraldati Nõmme Haridusseltsi ja Nõmme Rahvaülikooli Seltsi poolt. Avasõna ütles A. Tamm, peokõne pidas kirjanik Ed. Hubel, tervitusi töid Nõmme linnapea Ojaveski, Nõmme haridusosak. juhataj., L. Liidu nimel M. Ruubel, j. t. Rohkesti oli saabunud tervitusi kirja- ja telegraafiteel. Õhtu

muusikalise osa täitsid Nõmme Rahvaülikooli Seltsi laulukoor K. Leinus'e juhatusel ning solistid Põlluaas (bariton) ja Saakas (sopran), kandes ette laule, mis loodud P. Grünfeldt'i tekstidele. Järgnes rida deklamatsioone. Kahjuks juubilar ise pidi

P. Grünfeldt.

lamama raske haiguse tõttu kodus voodis. Toodi tervitusi ja annetusi, muuseas Riigivanemalt ümbrik rahaga. Juubilaril üles laulmas käis TMS-i meeskoor. Pääle muu annetati juubilarile Kaitseliidu kotkarist.

Peeter Grünfeldt'i eluiga on möödunud intensiivses töös, mille juures ta alati on jäänud ustavaks isamaalaseks ja õiglusearmastajaks inimeseks. Soovime lugupeetud juubilarile veel palju aastaid õnnistusrikkast tööd.

meeskooride murk

Toimetaja: A. Loorits, aadr. — Lauljate Liit, Tallinna, Lai tän. 7

Viljandi Helikunsti Seltsi tegevusest

Seltsi pääkoosolekul 30. septembril vastu võetud otsuseid ja seisukohti meeskoori edasiarendamiseks.

Esmaspäeval, 30. septembril, pidas Viljandi Helikunsti Selts oma korralist aasta-pääkoosolekut.

Seltsi ja meeskoori tegevuse kohta aruanded ühenduses seltsi aruandeaasta muutmiseni olid koostatud poolteise aasta kohta, arvates 1. jaanuarist 1934 kuni 1. augustini 1935. Koori tegevuse aruandest nähtub, et sellel ajavahemikul on korraldatud koori poolt 6 kontserti; uusi laule õpiti 33, nendest 22 ilmalikku ja 11 vaimulikku, endisi laule korralti 26. Pääle kontsertide on meeskoor esinenud 23 korral pidulikel aktustel, jumalateenistustel, juubelitel jne. Meeskoor on osa võtnud Pärnu 2. meeslaulupäevast, Võhma rahvamaja õnnistamisest, õpetaja J. Lattiku ametijuubelist, Aino Tamme aktusest, „Koidu“ seltsi 65. aasta juubeliaktusest jne. Samal ajavahemikul on osa võetud ka neljast laulupäevast. Meeskooril oli kogumisi üldse 162, neist harjutusteks 129. Üldiselt võib märkida, et koori tase on tõusnud nii hääleliselt kui ka koosseisult. Praegu kuulub koori koosseisu 64 lauljat. Keskmine harjutustest osavõtu protsent on ümmarguselt 75. Harjutusi peetakse kaks kord nädalas, igal teisipäeval ja reedel algusega kell 8 õhtul. Meeskoori esindajana võtab Eesti Lauljate Liidu tegevusest osa seltsi sõprusliige Aleks. Loorits. Eesti Lauljate Liidu Viljandimaa osakonna esimehiks on meeskoori liige dir. M. Varrik ja eeloleva Sakalamaa laulupeo üldkorraldajaks lauluvend H. Land. Seltsil on kaks auliiget — Jaan Lattik ja Juhan Simm. Sõprusliikmeteks toimetaja Aleks. Loorits, Viljandi tööstur Peeter Mets ja helilooja Enn Vörk. Meeskoori solistideks on A. Evert (bariton), J. Kuman (bariton), P. Ardna (orel), pr. Staarast-Sauga (sopran) ja P. Valgemäe (tšello). Meeskoori juhatajaks on H. Zirnask, abiks Joosep Saar.

Tegevuskava 1935/36. a. pääle võeti vastu järgmiselt: kaks meeskoori kontserti, üks sügisel teine kevadel, rahvakontsert

Viljandi Lossimägedes ja erikontserdid õpilastele. Selts tahab võtta osa kõigiti ka hariduse- ning kultuuritööst, aidata kaasa eeloleva Sakalamaa laulupeo korraldamisel jne. Sihikindlalt tahetakse edasi arendada meeskoori tegevust, ligendada liikmeskonda ja koondada muusikahuvilisi ringkondi. Veel peeti soovitavaks sõprus-sidemete loomist mõne välismaa laulukooriga. Esinema meeskoori kontsertidele peeti soovitavaks paluda nimekamaid instrumentaal-soliste.

Meeskoori kodukord, mis koostatud seltsi algaastatel, on ajajooksul osutunud mitmeti puudulikuks. Sellepärast juhatus töötas välja uue parandatud ja täiendatud kodukorra, võttes eeskujuks teiste suuremate meeskooride kodukordi ja vastavaid kogemusi. Uus kodukord koosneb 37 paragrahvist, milles määratakse lähemalt ära kooriliikmeks vastuvõtmise kord, harjutuste kord, koori esinemise kord, koorijuhi ja koori ametnike ülesanded jne. Kooriliikmete vaheliste arusaamatuste lahendamiseks on ette nähtud aukohus.

Pääkoosolek otsustas moodustada 9-liikmelise juhatusse, kuhu kuuluvad koorijuht ja koorivanem ex officio. Uude juhatusse valiti A. Kivirähk (endine), A. Tiko (endine), R. Männasoo (endine), J. Naissoo (endine), H. Land (endine), V. Köverjalg (endine) ja L. Tammaru (uus). Revisjonikomisjoni valiti H. Raunvee, T. Raudve ja H. Mooste.

Nagu aruannetest nähtub ja nagu sõnavõttudest selgus, on meeskooril olnud esinemisi üleliia sagedasti. Viljandis on saanud kombeks, et igasuguste juubelite, aktuste jne. korraldamisel tahetakse tingimata kaasa tõmmata kõiki laulukoore. Seltsi juhatusel on olnud väga raske, kui mitte võimata, seesugustest esinemistest hoiduda, kuna vastasel korral on püütud seda tõlgitseda vastutöötamisena ja ebasõbralikkusena. Sellepärast peeti soovitavaks, et Lauljate Liidu meeskooride sektion astuks tõsiselt samme meeskooride tegevuse kõigeekülgseks arendamiseks ja otsiks abinõusid, kuidas piirata liigselt sagedaks muutuvaid esinemisi.

H. L.

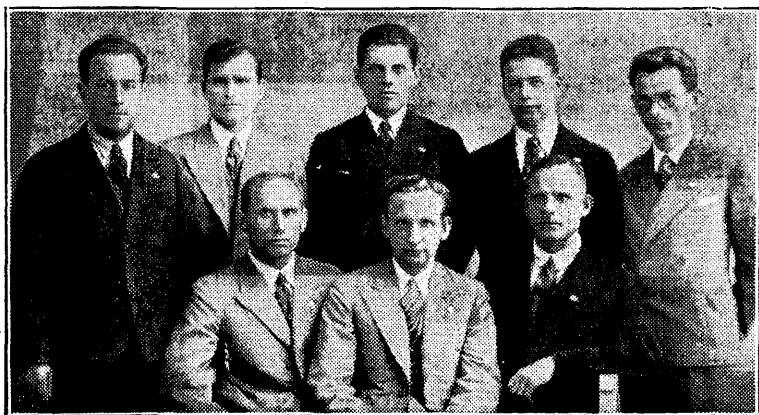
Tallinna Meestelaulu Selts algaval hooajal

kavatseb korraldada tavalisest rohkemal arvul kontserte. Sügiskontsert on juba kindlaks määratud 30. novembrile; esitatakse G. Ernesaksa juhatusel eesti autoreid, muuseas esmakordselt tuleb kavva noor autor Villiam Kapp lauluga „Vasarad“. Talvel on mõeldud korraldada vaimulikku à capella kontserti prof. Topman'i juhatusel; kevadkontsert oleks G. Ernesaksa juhatusel välisautorite, päämiselt läti, lauludest. Kuna selts 12. veebruaril saab 20-aastaseks, siis ka sel puhul loodetavasti tuleb mõningaid pidustusi ja koor esineks mõlemate koorijuhude juhatusel.

Uute lauljate vastuvõtmist koori on nüüd äärmiselt piiratud, et hoida ära koori paisumist liiga suureks. Erakordselt on vaid mõned üksikud lauljad te-

ja süsteemi järele. Selle tõttu on lähemas tulevikus oodata kooris suuremaid „ümbertumisi“.

Ka harjutuste pidamine on ümberkorraldatud. Harjutusi peetakse küll endiselt 1 kord nädalas, igal kolmapäeval — ja ka igal lauljal tuleb endiselt 2 tundi harjutusel viibida, kuid koorijuht töötab kooriga 3 tundi, mis saavutatakse sel teel, et tenorite rühmad tulevad kell 19 ja lähevad kell 21, bassid aga on koos kella 20—22-ni. Seega on terve koor koos 1 tunni, kuna 2 tundi jääb rühmaharjutusteks, millega koori edasijõudmist tunduvalt kiirustatakse. Edasi on ka tugevasti tihendatud kontrolli harjutustest osavõtu suhtes, lastes kontrollehed käia ringi igas tunnis. See abinõu ongi soodsavalt mõjunud, nii et ühes harjutuste pikendamisega ka osavõtu protsent kujuneb püsivamaks, aidates omakord muuta intensiivsemaks koori tööd.

Viljandi Helikunsti Seltsi juhatus.

norite ja II bassi rühmadesse võetud katsele, rida sooviavaldusi lükati aga tagasi. Igatahes nüüdsest pääle koori enam suurendada ei kavatseta. Samuti on ebasoovitavaks tunnistatud nähe, et kooriliikmed tegutsevad mitmes kooris, sest see killustab nende jõudu ja mõjustab pidurdavalt koori tööd.

Et uus koorijuht G. Ernesaks iga laulja hääleomadustega ja võimetega isiklikult tutvuneda saaks, selleks korraldati teryele koorile häälteproovimist, mis varsti jõuab lõpule. Proovimise tagajärjel saadakse nüüd ka määrata kindlaks lauljate asetus kooris kindla kava

Lõpuks on veel mainida, et oratooriumi „Taavet ja Koljati“ kavatsetud ettekanne Tartus peab jääma ära, sest Tartu Pauluse kogudus ei leidnud võimalikuks selleks lubada oma kirikut. Võib olla, et siiski kord oratooriumiga Tartu minnakse. On nimelt lootusi, et mõni saksa kogudus selleks oma ruumi annab.

Väljaspool esialgseid kavatsusi tuleb aga kooril esineda novembri alul raadios nn. Balti õhtul, milpuhul Tallinna saatejaam oma kava üle kannab kõikidesse Euroopa jaamadesse, et propageerida eesti muusikat.

Tallinna meeskoori „Eesti Laulumehed“ aastakoosolek

oli esmaspäeval, 23. septembril. Liikmeid oli tulnud kokku üle 80. Neile ütles tervitust seltsi esimees F. Espenberg, märkides ühtlasi, et meeskoor „Eesti Laulumehed“ on lühikesele tegevusajale vaatamata leidnud tunnustamist lauljatepere liikmena.

Koori möödunud aasta tegevusaruandest, mille esitas esimees F. Espenberg, on näha, et seltsil on juba 167 liiget, neist tegevliikmeid 124 ja toetajaid 43. Kuigi koor algas tegevust alles 18. apr. l. a., on ta siiski suutnud juba korraldada ühe iseseisva avaliku kontserdi ja kaks linnist kontsert-balli ning päälle selle võtnud osa 1934. a. suvel Pärnu ja 1935. a. suvel Haapsalu ülemaalistest meeslaulupäevadest, esinedes Haapsalus ka üksikkoorina. Harjutusi aga on koor pidanud kokku 76. Koori juhiks on algusest päälle helilooja E. Aav.

Majanduslikultki on koor eduga töötanud, nagu nähtub kassa-aruandest, mis tasakaalustatud kr. 2249.—, näitab ülejääki 373 krooni. Pääkoosolek kinnitas aruanded ja võttis vastu eelarve 1500 kr. suuruses.

Valimistel säeti esimehe kohale üles kaks kandidaati, kelledest valiti rõhuva hääleenamusega senine esimees F. Espenberg. Teisteks juhatuse liikmeteks valiti 14 kandidaadi hulgast A. Lant, A. Eglon, M. Alt, G. Pommer, A. Nurk, F. Silts ja A. Annus. Juhatusliikmete kandidaatideks jäid: Püss, Voiman, Verk, Johanson, Pluss, Suuder, Künnap ja Kingu. Revisjonikomisjoni said: Sussen, Peterson ja Vallo. Esindajateks Lauljate Liidu volikogusse valiti: F. Espenberg, Metsavahi, A. Allik, E. Allik ja Püss.

Lõpuks võeti veel vastu kodukord, mis määrab kindlaks liikmeksastumise, au- ja sõprusliikmete valimise, eluaegseks liikmeks saamise ja koori esinemiste korra.

Töörohke koosolek, mis aegavõtva valimisprotseduuri tõttu vältas mitu häd tundi, oli üksmeelne ja sõbralik.

Aastakoosolekuid pidasid

Tartu Meeslauluselts 30. sept., Valga Meestelaulu Selts 29. sept., Pärnu Heli kunsti Selts 27. sept., Türi Muusikaselts 29. sept. Vähestel andmetel, mis nende koosolekute kohta saadaval, on igal pool valitud juhatust, kinnitatud aruandeid,

võetud vastu eelarveid ja koostatud tegevuskavu. Tartus on valitud juhatusse: esimeheks J. Sutt (end.), abiks M. Alaots (end.), sekretäriks J. Otti (uus), abiks M. Voore (uus), laekuriks K. Veidenbaum (end.), arhivaariks J. Tõlp (end.), majandajaks E. Steinberg (end.), abiks V. Kippik (uus). Valgas on liisu ja vanuse läbi juhatusest väljalangenute asemele valitud hrad Uuema, Jõgi, Lumi ja Nigol. Türil on meeskoori juhatusse valitud: esimeheks Rannik, varahoidjaks K. Loorents ja kirjatometajaks A. Prii, kuna koorijuhiks jäi edasi A. Vellomäe. Tegevuskavas Türi meeskooril on kontsert Paides ja kohalikele üritustele kaasaaitamine; koori koosseisu tahetakse suurendada 50 meheni.

Tartu Peetri koguduse I pihtkonna meeskoor

on hooaja alul rohkesti uusi lauljaid juure saanud ja tema tegevusest võtab osa juba üle 60 laulumehet. Hooaja alul korraldas koor väljasõidu Rasinale ja Mehi koormasse, kus korraldati kontsertjumalateenistusi.

Valga laulumeestel uus koorijuht

Ühenduses Valga kogudustele uue organisti valimisega on Valga Meestelaulu Selts kutsunud omale koorijuhiks uue organisti hr. L. Tautsi, kes asub Valga Tartust. Koorijuhi abiks valiti hr. V. Lumi, koori häälesäädjaks aga palgati hr. Niitof Tartust.

Koor peab lauluharjutusi igal neljapäeval ja pühapäeval. Laulumehed loodavad, et algaval hooajal töö jälle hoogu lähed.

Haapsalu Meeslaulu Ühing

kavatseb 9. novembril korraldada suurejoonelise kontsert-balli, kasutades selle toimepanemiseks seekord linna supelasutuse lahedaid ruume.

Tallinna meeskooride vabaõhu kontsert

jäeti käesoleval sügisel pidamata selle tõttu, et tuleval kevadel meeskooride sektsiooni esinduskogu otsusel tuleb ülemaaline meeslaulupäev pidamisele Tallinnas.

Eesti meestelaulu sõber asus Prahasse

Reedel, 27. septembril lahkus Eestist kohaliku Čehhoslovakkia saatkonna sekretär hr. Indrich Schröder, et jätkata oma diplomaatlikku karjääri Prahast, välisministeeriumi juures. Hr. Schröderit, kui oma sõprusliiget, käis Tallinna vaksalis saatmas Tallinna Meestelaulu Selts.

Hr. Schröder on suur eesti meestelaulu sõber. Ta aitas suurel määral kaasa Tallinna Meestelaulu Seltsi kontsertmatkale Čehhoslovakkias ja hiljem kahel korral on soetanud TMS-i koorijuhile hr. G. Ernesaksale soodsaid võimalusi čehhi paremate laulukooridega tutvumiseks.

Meie meeskoorilaule Riiga

Läti meeskoor „Dziedonis“ kavatseb oma Riia sügiskontserdi kavas esitada ka eesti laule. Valikuks saadeti Riiga „Eesti Meestelaulu“ väljaandeid.

„Viipurin Lauuveikot“ tulevad Tallinna ja Tartu

Viiburi meeskoor „Viipurin Lauuveikot“ kavatseb veel käesoleval hooajal võtta ette kontsertmatka Eestisse ja külastada

I. Schröder.

Tallinnat ning Tartut. Nagu nüüd lähemalt on selgunud, tulevad külalised siia hooaja kevadpoolle.

Oodatavaid esinemisi „Estonia“ kontsertsaalis

12. oktoobril — Varssavi ooperi prima-balleriini Lota Halama' ja sama ooperi solisti baritoni Yerzy Czoplicky' esinemine.

13. oktoobril — II sümfooniakontsert prantsuse helilooja Saint-Saëns'i 100-a. sünnipäeva mälestamiseks. Juhatab R. Kull, solist Kurt Intemann (cello).

16. oktoobril — Müüriise koloratuursopran Frieda Sergejev-Boeckel'i kontsert.

20. oktoobril — kell 12 päeval „Estonia“ Seltsi 70-a. juubeliaktus. Öhtul kell 8 III sümfooniakontsert eesti helitöist, juhatavad autorid. Solist Juta Kippasto (klaver).

23. oktoobril — sopran Eva Gertrud Alleman'i ja aldi Crista Burgas'e kontsert.

25. oktoobril — viiulikunstniku H. Antoni kontsert kodumaalt lahkumise puhul.

28. oktoobril — Eesti-Čehhoslovakkia Ühingu korraldusel kontsert-aktus.

29. oktoobril — Riigi Konservatooriumi avaaktus-kontsert.

30. oktoobril — viiulikunstniku Colette Frantz'i kontsert.

2. novembril — koloratuursopran Irima Pirangl'i kontsert.

3. novembril — IV sümfooniakontsert Issay Tobroven'i juhatusel.

5. novembril — klaverikunstniku Bruno Luck'i kontsert.

8. nov. sopran Valentine Aksakova' kontsert.

9. novembril — Estonia Muusika Osakonna segakoori kontsert E. Tubina juhatusel.

Uuemate muusikaliteratuuri

Laulupidude noodiraamat

Tänavu sügiseks ilmus Lauljate Liidu väljaandel noodiraamat, mis sisaldab tuleval suvel toimuvate Viru- ja Viljandimaa laulupidude laule segakoorile. Vihus leidub ühtekokku 16 pala.

Järjekorras esimese numbrina asetseb T. Vettiku „Su põhjamaa päikese kullast“, kirjutatud värsilauluna lühidasel, meeleolulisel ja võrdlemisi lihtsal kujul ning sobib hästi täitma kohta laulupeo kavas. Sama autori „Ühte laulu tahan laulda“ on arendatud pikemini tekstilauluna. Siin tuleb arvesse rohkem nõudmisi, kuna käsitlus tungib sügavamalt üksikmõteteni ja kaaldu lähedamalt pildistama. Tuju on kandva ilmega. Kooris hääled jagunevad kaheks, milline asjaolu nõuab koosseisu alates umbes 20-nest lauljast. Oieti aga alla selle määra leidub väga harva rühmitusi. (Kogu Viru- ja Viljandimaa kohta märgiti X-da üldlaulupeo puhul sääraseid ainult mõni üksik.) Loodetavasti kava koostajad tunnevad vastavalt kooride jõudu, pakumata käesoleva laulu läbiviimise mõttes midagi üle. Kõik muud tööd osutuvad kergemaks.

Edasi R. Pätstul esineb rahvaviisi ja -luule alusel loodud „Pulmalaul“, mis on kohane pala ega nõua kuigi palju pingutusi; teise poole sees bassidel tuleb natuke harjutada üleminekut: la-mi-La-mi | fa-do-Fa-do.

M. Saarelt leiame ühe õige rahvaliku laulu tuttava sentimentaalse viisiga, mida ta arendab edasi iseseisvalt, kuid eelnenud osa lähedaseks. Viimane pool siiski on sisukama ja tervema ilmega. Harmonisatsioon küll tõuseb üle selleilmeliste toodete tasapinnast, aga ometi me veel ei pääse „õrnade õhkamiste“ valdkonnast. Meie teame, et see pole Saare maitse, vaid massi oma; ta katsus anda ka säärast toodangut, mida nii väga tahetakse. Nagu selgub, Saar mitte ainult ei ärgitanud, kuna temalt on teada muidki töid samasuguses vaimus. Olge „õnnelikud“ ja laulge! — Aga siiski parem, kui toimiksime millegi muuga. Mart Saar säebki samas oma au kohe ja lale. Tema „Lõppeks“, mis eelnenud võistlusel premeeriti, on sisult ja vormilt hää laul ning osutub kõigiti kohaseks laulu-

pidude kavas. Nii armastame Saart lah-tise südamega.

V. Leemetsa „Tantsulaul“ esijoomes ilmutab lihtsust ning hõlpsat käsitletavust. Lõpus mi-bemoll võib kindlamini tugineda intonatsioonile bassile; pöördumine säält tagasi sol-minoori läheb kergesti. Sisult see laul ei pretendeeri just eriti paljule, kuid põhjused vastusõdimiseks puuduvad — ja tuju ettekandele seisab väljaspool kahtlust.

E. Aava „Hommiik“ on ka auhinmatud eelnenud võistlusel; läbimiste meeleolukas ja ilmikas teos, kõlaliseks laulmiseks täiesti lahe. Häälede jagunemise suhtes olukord võrdub ülevaate alguses märgitud Vettiku lauluga, liikumine aga jääb lihtsamaks.

J. Aaviku „Käo teretamine“ ja „Noorte laul“ on juba tuttavamad palad. Need mõlemad tööd nii sisult kui väljaehituselt kuuluvad just sinna liiki, mida peame kohaseks laulupidude kava jaoks. Vastavalt ka ettekanne kujuneb edukaks.

M. Lüdigi „Põlismetsa järv“ pakub häid eeldusi kordaminekuks, kuna kandeve meeleolu ja kerge käsitlus on kindlaks tagatiseks tulemustele.

A. Lätte „Palve“ esineb tundekülluse lauluna ja niisugusena ta seisab hinnataval kohal. Ainult punkteeritud rütm nõuab massi juures hoolet väljatoomisel. Juhitagu sellele vajalist tähelepanu juba harjutuste algusest saadik.

Tuttavate ja sobivate lauludena järgnevad veel M. Hermann'i „Mida nopic, neiu-kene“ ning K. Tärnu' „Valvur, kas ju möödas öö“ ja „Priiuse hommiikul“. Lisana viimati nimetatud autorilt esineb veel „Lahkumislaul“, millele segakoori säades on pandud juure uued sõnad, kuid mitte väga õnnestunult, seda juba vormi mõtteski. Värskenduse tegemisel tuleks vältida puudusi, millest tänapäev seisab kindlasti üle.

M. Saarelt on toodud koraal, mida tuleb pidada hästi õnnestunuks oma ilmeka meelodia ning puhta stiili tõttu. Harmonisatsioon esineb värskena ja huvitavana, sattumata liialt raskustele. Keskel mõne takti ulatuses ju kasutatakse nõudvamalt modulatsiooni, kuid erilise koormavuseta. Kui aga võtame arvesse asjaolu, et

lauupeol koraali kantakse ette ühehäälselt, on lauljatel tegu ainult viisi õppimisega.

Üldiselt kokkuvõttes on 1936. a. laulupidude noodiraamat tööde valikult võrdlemisi õnnestunud ja täidab oma ülesannet. Kui leidub mõni vaieldavus, siis see ei muuda pilti suuremas ulatuses.

Ed. V.

Klaverimängu õpetused R. Pätsult ja P. Lajalt.

Meil senini on puudunud üldse õppeline noodikirjandus klaverimängu alalt, kuigi selle järele tundus õige hädalist vajadust. Vastavaid materjale ju rahvusvahelises ulatuses leidub küllaladast, siidki nooruse kasvatamine säeb ikka üles eritingimusi. Kui tehnilise külje arendamine jääb samaks, tekib aga sisulises mõttes üsna rohkeid lahkuminekuid. Nimelt peame õpilastele pakkuma noodikirjandust, mis oma ilmelt seisaks lähedal tema hingelisele põhilaadile. Eesti lapsi tuleb kasvatada koduses vaimus.

Nüüd ettevõtlikkus on annud meile kätte alguse pedagoogilise kirjanduse sarjast. Aga huvitava kombel ilmuvad paralleelselt kaks väljaannet. Sügisel jõudsid müügile R. Pätsu töö „Kooli-Kooperatiivi“ kirjastusel ja P. Laja oma „Looduselt“. Tundub küll nii, et siin pole hoitud vajalist sidet samasisuliste (õieti sama-alaliste) teoste pakumise vältimiseks. Vastastikku mõlemad klaverimängu õpetuste koostajad pidid teadma teise kavatsustest, kuna nende teoste kaasautorid ja soovitajadki satuvad osalt tühte. Isendast pole siin ju midagi palju, kuid meie väikesed olud nagu nõuaksid jõu kokkuhoiu mõttes enam tegevuse koordineerimist.

R. Päts oma sarjast on lasknud välja kaks vihku 62 lehekülje ulatuses. Alguses tuuakse didaktilisi ja mängutehnilisi põhilauseid ning tööjuhiseid. Pärast noodijoonestikuga ja klaviatuuriga tutvumist minnakse üle harjutustele. Mängu kõrval arendatakse ka noodilugemist eraldi. Materjalide pääraskus vihkudes langeb muusikapaladele, kuna tehnikka puhtal kujul võtab vähem ruumi. Küll leidub ka etüüde ja eelharjutusi. Veel lisameb mängupalade rütmiline läbitöötamine ühenduses taktilöömisega.

R. Pätsu klaverimängu õpetuses on pööratud erilist tähelepanu eesti muusika pakumisele. Kõige rohkem leidub rahva viisi väljatöötusi vastavalt lihtsal kujul. Teises järjekorras tulevad originaalpalad. Nimedest esinevad M. Hermann, A. Kapp, M. Saar, J. Aavik, J. Jürgenson, E. Võrk, E. Tubin ja R. Päts ise. K. A. Hermannilt kasutatakse üht tema loomingusse loe-

tavat viisi; autori ausse trüki kaudu on tõstetud veel vihkude koostaja 6-aastane tütar. Suureprotsendilise arvu mängupaladest annab R. Päts. Kuna meil materjale laste jaoks leidub alles võrdlemisi vähe, siis ta oma kavatsuste täitmiseks on püüdnud neid soetada originaalidena ja rahva viisi väljatöötustena, mis muudugi väärib õiglast tunnustamist.

Edasi kasutatakse ka rohkemal määral soome autorite toodangut. Muud mitmesugust leidub vähem. Materjal on valitud kohaselt.

Käesolevate vihkude sisust võib järeledada, et R. Päts annab veel üsna rohkesti lisa senisele oma töö lõpuleviimiseks vastavas süsteemis. Arvatavasti ka tuleb edaspidi enam tooteid teistelt eesti autoritelt. Väljakuulutatud nimedest seisabki osa hoopis tagavaras.

Käesolevates vihkudes R. Päts muutmärke võtnes veel ei kasuta, kuigi on tegu dieesidega ja bemollidega. Ka astmikud jäävad puudutamata. Noodirea laiendamine bassivõtme sissetoomisega sünnib alles teise vihu lõpus 58-dal leheküljel. Lühike punkteeritud rütm leiab tarvitamist nr. 39 juures (lhk. 30) ja astub suurema õigustega esile nr. 66 puhul (lhk. 47). Rütmilugemist arendab autor oma „Laulmisõpetuses“ toodud alustel.

Osakõnalisest küljest R. Päts tööjuhistes nimetab taktilöömist „viipamiseks“, milline väljendus on ka täiesti sobiv. Kahjuks ta aga seda ise edaspidi ei kasuta. Hädas meie aga oleme ühe teise terminiga — „klahviga“. Vaevalt pakuvad rahuldust „klahv“ ja „klahvistik“. Nii ongi otsitud teisi sõnu. Mõned kasutavad „sõrmestikku“, kuid see sobib kuidagi manuaalile, mitte aga pedaalile. Wiedemann'il leidub väljendus „avam“, mille ma isiklikult võtsin tarvitusele. See pole kohal just kõige paremini. Teen siin ühe uue ettepaneku, mis lahendaks küsimuse klaveri ja orelis suhtes. Võtaksime „klahvi“ nimetuseks „vajuk“; vastavalt tuletatult oleks klaviatuur „vajustik“. Klaveri pedaal kutsuksime „jaluseks“, oreli aga „jalglaks“; järelikult oreli manuaali nimeks jääks „käsila“. Sama instrumendi registri märkimiseks võiksime tarvitada sõna „avam“, registre aparatuuri puhul — „avastik“. Nii väljenduksime: klaveri vajuk, vajustik, jalus; oreli vajuk, vajustik (I, II, III), avam, avastik, käsila, jalglala. See siin on muudugi küsimus, mis ei puuduta klaverikooli sisu eraine seisukohalt, vaid langeb oskussõnade alale.

R. Pätsu „klaverimängu õpetus“ on hoolsa, süstemaatilise töö vili, mida võime kasutada häade tulemustega.

P. Laja oma samanimelises teoses rõhutab ka mängupalade valikuga meile lähe-

dase ilme kasutamist. Siingi on toodud hulk rahvaviiside väljatöötusi, antud eesti autorite originaalloomingut ja võetud lisaks materjale soomlastelt. Valimiku sekka kuulub ka numbreid muude rahvaste esindajatelt. „Klaverimängu õpetuse“ koostaja kõrval seisavad kaastöölistena kohal meie heliloojad M. Lüdigi ja J. Aaviku; ka R. Pätsu nimi tuleb ette materjalides.

P. Lajakti ilmus teose esimene vihik 39-leheküljelisena ja sisaldab 75 numbrit. Kuigi siin on antud üsna hää hulk mängupalasid, siis harjutusi leidub ka nähtavas ulatuses. Autor viib oma ainekäsitleluse läbi eelmisest tootest kiirendatumas korras. Kohe alguses juba tutvustatakse joonestiku kõrval abijoontega, tuuakse nootide ja pauside kujud vältuse järgi kuni ühe $\frac{1}{16}$ -ni ning antakse helide märkimist kahes võtmes; samas leidub ka kromaatiliste vaheastmete rida. Tegelikule kasutamisele tuleb bassivõti nr. 35 juures ja dieesi võtmemärgina kohtame nr. 61 puhul. Rütmitistes harjutustes satume segataktile juba 18-dal leheküljel. Veel varem aga tegeleme akordidega ja nende asenditega. Lühike punkteeritud rütm tuleb siiski vihu lõpus.

Alates 21-sest leheküljest P. Laja annab astmikke. Nii leidub sääl Do-mažoor (asjatult kirjutatud „madžoor“), millele varsti järgneb la-minoor „kõigis“ kolmes kujus (loomulik, harmooniline, meloodiline). Dieesidega mažoorid viiakse välja kolme märgini. Viimsel leheküljel aga leiame mažoorid ja minoorid dieesidega ning bemolidega kuni kuue märgini. Akordide juures 16-dal leheküljel tõstetakse üles dissonantsi ja konsonantsi mõistegi (R. Päts kirjutab vähe põhjendatult „dissonans“, rääkides tööjuhistes mõistete selgitamisest).

Nagu R. Pätsu teos, väärrib tunnustust ka P. Laja oma. Nende käsitleluse leidub erinevusi järjekorras, ainevaliku ja rakendamise kiiruse mõttes, kuid edukat kasutamist lubavad mõlemad. Teeksin vahet selles, et R. Päts liigub põhjalikumate kavatsustega, P. Laja astub samme rutemini ja õhema vaoga.

Oskussõnana ka P. Laja kasutab „klahvi“, „secondo“ asemel ta miskipärast kirjutab „sekundo“.

Lõpuks võib soovida õnne mõlemale autorile ning edu nende „Klaverimängu õpetustele“.

Ed. V.

Lemmiklaulik. Riho Päts. K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ kirjastus; Tallinn, 1935, I ja II õ.-a. Hind à 75 s.

Kui paari aasta eest algas oma ilmumist „Leelode“ seeria, siis jääd i ootama ka I ja II õ.-a. kogusid. Aastase hiline-

mise järele nad ilmusidki peenikeselt trükitud eelsõnaga „väike“, mis asetses „Leelo“ pääl; see pidi asjatundjate selektuse järele tähendama seda, et need kaks viimast „Leelot“ (I ja II) ongi hoopis teisest sarjast, kuigi kangesti tahavad kuuluda päris-„Leelode“ seltskonda. Sellest siis tuligi, et „Leelodest“ kujunes üldmulje, nagu see töö üldse oleks jäänud pisut pooleli.

Nüüd on k.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ hakanud välja andma hoopis uut algkooli lauluvara, millest I ja II õ.-a. vihud nime all „Lemmiklaulik“ on äsja ilmunud. Laulmike tegelikuks toimetajaks-koostajaks on helilooja Riho Päts.

Kõne all olevad laulmikud sisaldavad pääle Hasomini poolt nõutavate sunduslike laulude veel hulga täiesti uusi meloodiaid ja tekste. Rohkesti on laule oma heliloojailt. Pääle selle toovad „Lemmiklaulikud“ ka soome ja ungari lasteviise.

Täiesti uusi laule on I vihus 32, vanu — 27; II vihus uusi — 30, vanu — 31.

Meloodiliselt seisukohalt vaadelduna ühes pakutava teoreetilise bagaažiga peaksid raamatud suutma rahuldada nõudlikuimagi lauluõpetaja soove. Mõni õpetaja vahest ei lepi ühe molliga 1. õ.-aastal, noh, laulgu siis II klassis rohkem, sääl on neid 8, kuid ärgu unustatagu, et „mudilaste helitõug“ on ikkagi duur.

Rõhualade poolest on laulud jagunenud võrdlemisi tasasuhteliselt: 3-osalisi leidub kõige vähem, kuid mitte liiga vähe.

Ulatuselt (mõned üksikud laulud kuni 2°-ni) ei tohiks pakutav materjal tekitada raskusi; päälegi enamus neist lubab end vastavalt siirda. Hümn esineb vist esimest korda meil As-duuris; nii on märksa kergem selle õppimine väikestele.

Osa tekste on redigeerinud toimetaja Eduard Visnapuu. Redigeeritud on muudugi ainult ilmalikke tekste.

Raamatute illustratsioonid käärloikeina on valmistanud kunstnik G. Reindorf.

Kuigi tundub nagu viimaseil aastail meil algkooli lauluvarakogusid kipuks ilmuma liiga tihti, peame käesolevat üritust siiski tervitama ja nimelt just nende uute meloodiate tõttu, mida need laulmikud toovad suurel hulgal. Tahaksin rõhutada oma arvamist ses küsimuses, nimelt: uute koolilaulmike väärtus ei tohiks seista ainuüksi vanade laulude ümberladumises teisele paberile, teises järjestuses, uute ilustustega, vaid ka väärika muusikalise ja sõnalise uudismaterjali pakkumises. Ja kuna kõne all olevad laulmikud sisaldavad julgesti üle 50 protsendi uusi lapsepäraseid viise ja sõnu, siis nad väärivad levikut meie koollesse.

E. Mesitänen.

Ooper ja kontserdid

Tallinna.

Uuslavastusena toodi „Estonias” ettekandele Ermanno Wolf-Ferrari’ ooper „Madonna ehted”. Teose sõnaline osa ja vastavalt ka lavaline ülesehitus liiguvad enam väliseste pinnal. Kõige arendatumaks võib pidada keskmist vaatust, kuigi esimene ja viimane pakuvad silmale rohkem. Sellele ooperile lähenemist teataval määral takistab meie juures asjaolu, et teoses rõhutatud usuline külg kipub jääma võõraks ja õõnsaks. Muidugi ei saa ütelda, nagu seisaks mainitud sisu ning ainetik väljaspool naudingut pakkuva käsitluse piire. Aga edukat mõju vastuvõtjale tingib ikka kas kunstiline tihedus või jälle vaadete ja mõistete lähedus (ka mõlemad koos) — nagu keegi suudab luua sidet. „Madonna ehte” väärtust kindlustab selle muusikaline külg oma illustreeriva ja psühholoogiliselt arendava väljendusega. Juba see osa üksi ooperi juures tähendab väga palju, et panna teost hindama ning nautima. Ooperi lavale toomist tuleb mainida tunnustavalt nii režii, dekoratsioonide, kostüümide, tantsude ja muusikalise täitmise seisukohalt. Päämist vaidlust põhjustavad mõningad esitatud momendid tantsus, kuid selle küsimuse lahendamine ei tähenda raskusi (mildest öieti vist ollaksegi üle). Päätegelastest I. Aav-Loo Maliella osas suutis iga külgsest pakkuda häid saavutusi; K. Ots Gennarona oli laulus väljapaistev; V. Veigart Rafaelena esines simpaatselt. Sobivalt toimisid N. Loona, A. Viisimaa, N. Suursööt, L. Adler, H. Teder j. t. R. Kull juhataja kohal oli edukas.

Meie tuntud ning hinnatud helilooja, pianist ja klaveripedagoog prof. Artur Lemba’ 50-aasta sünnipäeva puhul oli korraldatud sümfoniakontsert juubilari helitöödest. Juhatajatena toimisid prof. J. Aavik, R. Kull ja autor ise. Esmakordselt kuulsime E.V.T. konservatooriumi koori, millise avaldumise kohta peab tegema kõigiti tunnustava otsuse. Võrdlemisi kordaläänud ettekannetest üks tähelepanedavam oli klaverikontserdi täitmine A. Lemba’ga solisti kohal. L. Adler laulis eduga; programmi läbiviimisest võttis osa veel F. Hallap. Juubilariile saabus rohkesti õnnitlusi kodu- ja välismaalt.

Eesti-Inglise Kultuurühing avas hooaja kontserdiga, mille kaudu pakuti tutvustavalt briti muusikat. Esitamisele tulid numbrid loomingu paremiku, puudutades nii vanemat kui hilisemat ajajärku. Autoritena esinesid A. Purcell, W. V. Wallace, C. V. Stanford, Vaughan Williams, G. Holst, A. Gibbs ja

„Madonna ehted”, stseen teisest vaatusest.

T. Moore; ka kanti ette rahvalaule. Programmi täitsid Riigi Ringhäälingu suurendatud sümfoniakontsert ja keelpillide koosseis; B. Gilmar laulis külalisena kena asjaarmastusliikkusega. Dirigendina kordamineku eest hoolitses R. Kull; P. Presnikov saatis solisti sobivalt.

Tartu Naislaulu Seltsi koor J. Tamverki juhatusel tegi esimese külaskäigu Tallinna. Veel võrdlemisi noore organisatsioonina kooril puudub täielisemalt väljakujunenud ilme, kuid ettekande tulemused üldiselt pakkusid rahuldust ja mõnel puhul jõudsid isegi õige hää tasapinnani. Häälesaadjana koori juures töötab R. Jõks, kelle tegevuse vilja tunnemeegi lauljate kaudu. R. Jõks esines kontserdil ka solistina, pakkudes häid saavutusi sisulise ja tehnilise täitmise poolest. Samuti väärtuslikult sisustas kava L. Milk, kes ennast näitas ka sobiva saatjana.

Käesoleva hooaja avajaks Tallinnas olid Greta Milk-Barrot ja Leonid Milk oma kontserdiga. Mitmekesiselt ning maitsekalt valitud eeskavas leidis rohkesti soome muusikat ja pakuti ka eesti heliloomingut. Gr. Milk-Barrot laulis tundega, hää mõistmisega ja puhtasti. Tehniline külg ilmutab arendatud tasapinda; ülemised toonid on tuumemad. L. Milk esines sisulises ning tehnilises mõttes suutelise pianistina ja sooritas saated painduvalt. Kunstnikpaari ülesastumine koos oli kaunis täpsustatud.

Mõneastase vaheaja järele viiulikumstnik Cecilia Hansen andis kaks kontserti erinevate kavadega. Mitmekülgse teoste valiku juures püsis kõrgel tasemel tõlgitsuslik ilme. Mõlemad eeskavad algusest lõpuni viidi läbi tugeva meeleolulise pingega. Sisulise küpsuse kõrval ka tehniline täitmine kujunes kõrgeklassiliseks. Saatjana esines P. P. Lüdig, kes pakkus painduvat ja ilmekat kaasmängu.

Lahkumise eel Ameerikasse kontrabassikumstnik Ludvig Juht andis kontserdi, avaldades ennast jällegi meistrina oma suure instrumendi valitsemisel. Kuigi ta seekord ei pannud välja kõiki võimisi, ometi tundisime teda tugevana ja üleolevana vastaval alal. Pikemate ja lühemate numbrite seas erilise koha võttis Saint-Saëns'i kontsert, kuigi viimistlus polnud viidud täiesti lõpuni. Kontserdi jaoks H. Eller oli loonud ilmeka ja sobiva pala, milline tuli esmakordselt ettekandele. Hää koosmänguga toetas ülesastumist A. Lemba.

Juba tuntud pianistidest külastas noor klaverikumstnik France Ellegaard, kes varajastel küpsenuna pakkus väljendusrikkalt painduvat mängu. Esineja lõi eleva ja värske õhkkonna oma tõlgitseva ilmega ning äratas tähelepanu tehniliste võimete rakendamisega. Kontsertandi aastate juures tal seisab ees veelgi kujunemine täiuslikkuse suunas, mispärast teda uuesti vastu võttes võime oodata ainult kunstilise ilmekuse tõusu.

Ignaz Friedman saabus ühes oma kuulsusega. Olles juba aastates, ta valitseb tehnikat veel võrratu kergusega ja

kindlusega. Kindlaks kujunenud teoste tõlgitsemine annab kaalu esinemisele. Kuigi jõutarvitamine ning tungivus tempodes loovad kuulajas pinda eriarvamuseks, siis ometi peab andma järgi tema kunstilisele suurusele tervilkus. Ja tihti jääb ruumi ainult sügavamaile naudingule. Käesoleva kontserdi programm koosnes eranditult Chopin'i teostest.

Ed. Visnapuu.

Kunda. — Kohalikku suuremat segakoori juhib hr. J. Lohk. Äsjaasutatud kirikukoor, endise Rakvere kog. kőstri hr. Fr. Siiaki juhatusel, on juba esinenud, tulles tema päale pandud ülesande täitmisega hästi toime.

Kunda-Malla muusikaelu organiseerija hr. A. Kasemets varises mõni kuu tagasi manalasse, ning tema tööd viib edasi arvatavasti uus koolijuhataja hr. A. Koort, kes Viljandi-Puiatus oli sääise orkestri ja laulukoori hingeaks; aastaid tagasi ta oli ka Tallinna konservatooriumi kontrabassiklassi õpilaseks.

Rakvere. — Suvevaheaja möödudes on alanud jälle elav muusikaline tegevus Rakvere muusikalistes organisatsioonides ja koorides. Rakvere Rahvamaja-Har. Seltsi sgk. hr. E. Raatma juhatusel andis 14. sept. Rahvaaias rahvakontserdi, mille käva peaaegu täielikult koosnes uuemast eesti koorilaulu literatuurist, M. Saare, T. Vetti, K. Pätso, G. Ernesaksa j. t. autorite värskemaist helitöödest. Vaatamata Rahvaaias kõlakoja halvale akustikale, oli ettekannet võimas, ilmutades kunstiküllast tõlgitust. Publik nõudis paljude laulude kordamist.

Rakvere Laulumeeeste Seltsi meeskoor, mille juhiks keskkooli lauluõpetaja hr. J. Pakk, on laiendanud oma koori koosseisu ning alanud tegevust eeloleva kontserdi ettevalmistamiseks.

Vaimulikku muusikat — ilmalikuga kõrvuti — edendavad Rakvere Kolmainu kog. segakoor organist R. Heinmetso juhatusel ja Rakvere Pauluse kog. segakoor hr. F. Grustam'i juhatusel. Neist on suurem ja avaliku kontserdiga esinenud viimane, saades üsna hää arvustuse osaliseks.

Pauluse kogudus sai orli, mis senise harmooniumi asemel võimaldab ettekannete avardamist.

Puhkpilli kooridest 1. div. orkester kaotas oma kauaaegse juhi hr. E. Knude, pensionile mineku tõttu. Tema kohuseid on siiani täitnud sama orkestri mängija hr. Freimann, kes rakverelaste koorikontserditel on pakkunud fiöödisoolosid.

Laulukultuuri alal solistide väljaõpetamiseks tegutseb pr. J. Simon, kes oma ette-

kannetega, samuti ka õpilaskontsertidega on saanud publiku lemmikuks.

Suvmuusikat rahvaaias pakkus H. Lätti orkester, milline aga oma juhustiiku koosseisu ja liig raske repertuaari valiku tõttu ei annud seda, mida kevadel suure huviga asja algatajate poolt oodati.

Belolev tali kulub üldiselt kõigil Virumaa kooridel päämiselt 1936. a. suvel peetava Virumaa 7. laulupeo ettevalmistamiseks, milleks ELL Virumaa osak. poolt on käimas vastavad eeltood.

Viljandi. — Tänavune kontserthooaeg algas Viljandis varakult. Esimese kontserdi andis siin Haridusseltsi saalis 4. sept. väike, 11-aastane viuludaja Evi Liivak.

Kodulinna publik kinkis suurt tähelepanu väikesele Evile ja kontserdi külatajast saal oli tulvil.

Evi Liivak seekord esitas õige tähelepanuväärse kava. Algas Vitali' „Ciacconaga“, järgnes terve Mendelssohni e-moll viiulikontsert, Vieniavski' II kontserdi 2. ja 3. osa j. m.

Solisti tugevamaks küljeks osutus tehnik, kuigi Vieniavski' kontsert tema repertuaaris tundus veel varajasena. Kor-

ralikult esitas väikene solist aga Mendelssohni kontserdi, milles isegi ettekande tõlgitsuslikust küljest äratas tähelepanu.

Kontserdi kunstiliseks kordaminekuks aitas kaasa helikunstnik pr. Aino Kõrvi kaasmäng klaveril.

P. V.

Miina Hermann'i auõhtu korraldasid Viljandi koorid 6. okt. s. a. Haridusseltsi saalis. Auõhtul viibis ka helilooja Miina Hermann isiklikult. Esinesid viis Viljandi laulukoori, kaitsemaleva orkester ja prl. M. Veinman soololauludega.

Õhtu kava koosnes Miina Hermann'i loominguist, välja arvatud orkester, kes mängis saksa marsse.

Kooridest esinesid Naiskodulkaitsse naiskoor, Helikunstiseltsi meeskoor, „Koidu“ sega-koor, Jaanikoguduse kirikukoor ja kodutütardede koor. Kõik koorid palusid heliloojat laulude kordamist juhataja. Lõpukoori „Kalev ja Lindast“ laulis helilooja juhatusel kaasa ka publik.

Miina Hermann sai Viljandi naiskodulkaitselt aulalõike diplomi ja kooridelt suure loorberipärja. Saalitäis publikut elas kaasa auõhtule ja avaldas suurt lugupidamist hõbepäisele Miina Hermann'ile.

P. V.

Koorilaulude tekkimislugusid

Kuidas tekkisid G. Ernesaksa „Hakkame, mehed, minema“, J. Simmi „Mulgimaale“ ja E. Võrgu „Meestelaul“?

Keda meist, lauljaist, ei huvitaks, kuidas ja missugustel asjaoludel on loodud laulud, milliseid meie innuga laulame ja mis publikult sooja vastuvõttu leiavad?!..

On aga väga vähe, mis me neist teame. Vahest mõne üksiku K. Türrpu' laulu saamiselugu on „Muusikalehes“ varemalt käsitamist leidnud. Veel mõne vanemapõlve helilooja mõningate laulude kohta on üksikuid andmeid siin-säääl avaldatud. Ühe kui teise laulu kohta liigub ka kuulduis suust suhu (Tobiase „Õotsuv meri“, Lüdigi „Koit“ jne). Kuid suurema hulga meie heliloojate tööviisidest ei tea meie midagi, ei tea, kuidas ja kust nad loominguks inspireeritud on saanud ja kuidas nende populaarsemad laulud on tekkinud. Kuidas, näiteks, A. Läte tuli mõttele luua oma „Ärka üles, isamaa“, Pilvedele“, „Kuldramake“ jne., kuidas tekkisid Miina Hermann'i mehed laulud „Meestelaul“, „Viimase vere tilgani“ jne., kuidas ta õrnellad viisid, kuidas sai M. Lüdigi

„Laevnik“, A. Kapi „Palumine“ ja „Mu süda“, M. Saare „Põhjavaim“, „Allik“ ja loendamatu teised ilusad laulud, J. Aaviku „Karjapoiss“, J. Simmi „Oma saar“ ja „Aimud“, E. Võrgu „Lilleside“ ja „Eesti lipp“, T. Vettiku „Hõiskame kooris“ jne. jne.?

Oleks vist „Muusikalehelle“ tänulik ülesanne, kui ta edaspidi katsuks valgustada vähemalt meie populaarsemate laulude sünnilugusid ja tooks üldse andmeid meie heliloojate tööviisidest ning ka iseäraldustest loomisestöö juures. Ei võiks ometi heliloojail midagi olla selle vastu, kui neid veidi „paljastataks“.

Laulja.

*

Ülaesitatud soovi kohaselt avaldame käepärast olevaid andmeid mõnede meeskoorilaulude kohta viimase aja loominguist. Läbilõõnumaid laule meie tänapäeva heliloomingus on kahtlemata G. Ernesaksa „Hakkame, mehed, minema“. Kuidas see laul sündis, selle kohta on heliloojalt eneselt kuulnud järgmist: — See olnud mõni aasta tagasi ühel suvel Tapa läheduses Valgejõel, kus G. Ernesaks viibinud praost Mohrfeldti külalisena. Säääl sattunud talle

surveigavuses kätte vana rahvalaulu tare poole kõndivatest meestest ja tormavatest tobidest. See meelitanud loomingu, ja üksiku metsamaja õhtuväikuses vana klaveri taga „Hakkame, mehed, minema” saanudki siis oma viisi, mis nüüd on kujunenud meeskooride hilgenumbriks ja teed leidnud isegi välismaa kooride repertuaari. „Ta on rohkem tarbelaul” — ütleb G. Ernesaks nagu vabanduseks, et on niisuguse laulu teinud!

Otseselt Sakalamaa hümniks kujunenud ja mujalgi suure eduga läbi löönud, kuigi alles trükkimata, J. Simmi bravuurse „Mulgimaale” saamiselu on otseselt seose ütlemaaliste meeslaulupäevadega. — Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoorile tehti 1932. aastal meeskooride sektsiooni poolt ettepanek esineda 1933. a. juubellaulupeo puhul korraldataval meeskooride erikontserdil üksikkoorina mõne lauluga. Noort koori meelitas esinemine „Estonia” kontsertsaal, kuid vanade tuntud lauludega ei riskitud välja tulla, vaid otsustati mu-retseda paar päris uut laulu. Üks saadi hõlpsasti E. Võrgult, kelle parajasti oli valminud pikem meeleolurikas laul „Mure” Juhan Liiva sõnadel, kuid teist sobivat polnud kuskilt võtta. Tuldi siis mõttele lasta teha päris vastne laul. Hakkati otsima sõnu ja leiti tuntud Mulgimaa poeedi Hendrik Adamsoni kogust omapärane, mulgi murraakus „Mulgimaale”. Kes muu võis olla sobivam looma sellele viisi, kui vana mulk Juhan Simm?!... Pöörduti siis 1932. a. sügisel J. Simmi poole. Nende ridade kirjutaja andis sõnad J. Simmile edasi tema töökabinetis, „Vanemuise” noodiarhiivis. Esialgu nähtavasti paistis soov J. Simmile küll imelikuma, kuid lugenud läbi muhedad sõnad ta muigas ja lausus: „E's ma's katsu, kui aiga ja lusti om!” Noh, ta aeg ja tuju olid tulnud 6. veebruaril 1933. a., nagu näha originaalilt, ja „Mulgimaale” saigi teoks. Juba 8. veebr. saatis J. Simm laulu Viljandi poole teele järgmise kaaskirjaga: „Vabandust, et viivitasin. Praegu on aega nii vähe, et sarnaste asjade päale ei jatu meeleolu. Tegin nii, kuidas ta nüüd sai: Kui „passib” teile, laske käia, kui ei — saatke tagasi. Lauluvennaliku tervitusega Juhan Simm.” Paar päeva hiljem järgnes väikene parandus joonestuspaberist koduselt valmistatud postkaardil, dateeritud Tartus 10. veebr. 1933, — ja „Mulgimaale” oligi lõplikult valmis. Enesestki mõista ei olnud enam juttugi „tagasi saatmisest”, kui laul kord koori käes oli, vaid Viljandi mehed said sellest koguni tõmbenumbri ja algasid temaga oma võidukäiku esialgu ringreisul mööda Viljandimaad, õnnistasid siis temaga oma uut lippu ning pärast lõikasid loorbereid

nii I meeslaulupäeval Tallinnas 1933. a. suvel kui ka II meeslaulupäeval Pärnus 1934. a. ja igal pool mujalgi, kuhu aga satuti. Juhan Simm aga valiti Viljandi Helikunsti Seltsi auliikmeks, ja tuleval suvel „Mulgimaale” kindlasti on Sakalamaa laulupeo naelana autori enese juhatusel üldmeeskoori kavas.

Mart Saare meeskoorilaulud „Võitluses” ja „Hällilaul”, on saanud tänu Sakalamaa 1931. a. laulupeole. Kuna ühiselt Virumaa-ga koostatud segakooride kavasse oli vähe laule sattunud Sakalamaa heliloojailt, siis otsustati viga parandada meeskooride kaasabil ja paluti teiste hulgas ka M. Saarelt tüht uut laulu meeskooride jaoks. Ühtlasi M. Saarele saadeti rida laulusõnu kätte. Neist tekstidest M. Saar oli valinud välja kaks — Juhan Liiva „Hällilaulu” ja Jakob Liiva „Võitluses” ning varsti, see oli 1930. a. sügisel, ta ilmus Viljandisse ja andis Sakalamaa laulupeoks kasutada vastvalminud „Hällilaulu”, kuna „Võitluses” jäi esialgu kõrvale, sest see oli tal veel valmistamisel. Hiljem „Võitluses” sai K. Tüürpu nimelise auhinna, „Hällilaulu” aga autor säadis ümber ka segakooridele ja ta on nüüd kujunenud hinnatavaks palaks paremate kooride repertuaaris. „Hällilaulu” esiettekannet toimus stigistalvel 1930. a. Viljandis säälese meeskoori poolt ja autor ise saatis siis laulu klaveril. „Võitluses” on senini, auhinnast hoolimata, jäänud kooridele võõraks, ainult Tartu Meeslaulu Selts on ta kätte õppinud ja ette kannud kord Tartus kord Tallinnas.

Rohkesti lauldavaks lauluks meeskoorides on kujunenud mineval aastal Lauljate Liidu laulupeolaulude võistlusel auhinna saanud E. Võrgu „Meestelaul”. — Tõuke selle loomiseks andis Tartu Meeslaulu Seltsi 10. a. juubel. Sel puhul 1933. a. lõpul ilmus väikene juubellihlum, kus avaldati Henrik Visnapuult pühendus Tartu Meeslaulu Seltsile, nüüd nii tuntud „Kas te kuulete?” Mõni aeg hiljem, juba 1934. a. sees, kitsamas ringis E. Võrgu lahkes kodus Tartus oli juttu meeskooride tõusvast arengust ja segakooride tardunud olekust, kusjuures käsitati ka piiratud repertuaari küsimust ja muuseas E. Võrgu fähelepanu juhiti ülalmainitud sõnadele. — Juba järgmisel päeval E. Võrk kutsus kuulama oma „Meestelaulu” H. Visnapuu sõnadele. Värske jutuaajamise muljete all ta oli laulu kohe kätte võtnud, haaravatest sõnadest inspireeritud saanud ja — viis valminud n.-ü. ühe hoobiga. Ühenduses sellega, ta sattus üldse meeskoori-loomingu. „Meestelaul” on nimelt E. Võrgu esimene laul, mis kirjutatud meeskoorile, kõik enne seda on ta loonud segakoorile ja alles pärast teinud ümbersaadimisi.

Mitmesugust

Eesti algupäraste helindite võistlus.

Eesti algupäraste orkestrimuusika (sümfooniilise ja kontsertmuusika) literatuuri rikastamiseks Riigi ringhääling korraldab algupäraste helindite võistluse järgmistel tingimustel.

1. Võistlusele võib saata sümfooniilisi poeme, parafraase, rapsodiaid, vabu fantaasiaid, süite, avamänge, rahvaviiside ja tuntud eesti laulude sümfooniilisi ümbertöötusi, kontsertantse, marsse jne., kusjuures helindi ettekande kestvus peab olema vähemalt viis minutit.

2. Hindamisele võetakse vaid need helindid, mis kuni võistluse tähtpäevani ei ole avalikult kantud ette ega trükkis ilmunud.

3. Auhindu on kaheksa, kogusummas kr. üksthuhat (1000.—); üks auhind kr. kakssada viiskümmend (250.—), üks auhind kakssada (200.—), üks auhind kr. üks sada viiskümmend (150.—), üks auhind kr. üks sada kakskümmend viis (125.—), üks auhind kr. seitsekümmend viis (75.—), ja kaks auhinda à kr. viiskümmend (50.—), milledest antakse välja nii-mitu, kui-mitu helindit hindamiskomisjoni poolt tunnustatakse auhinna vääriks.

4. Helindid tulevad saata Riigi Ringhäälingu büroosse (Tallinn, „Estonia“ teatrimaja) märgusõna all „Algupäraste helindite võistlus“ hiljemalt 15-ks jaanuariks 1935. a. Iga helind olgu tähistatud ainult autori varjunimega, kuna autori õige nimi ja aadress olgu sama varjunimega tähistatud ümbrikus.

5. Igast helindist tuleb esitada Riigi Ringhäälingule partituur sümfonieet-koosseisule (1 flööt vaheldamisi pikkoloflöödiga, 1 oboe vaheldamisi inglissarvega, 2 klarnetit, 1 fagott, 2 metsasarve, 2 trompetit, 1 tromboon (bass), löökriistad, klaver, harf, 4 I-viulit, 2 II-viulit, 2 violat, 2 cellot ja 1 kontrabass), mis ei tohi olla kirjutatud autori oma käega. Auhinnastatud helindite orkestrihäälte väljakirjutamist toimetab Riigi Ringhääling oma kulul.

6. Hindamiskomisjoni määrab Riigi Ringhäälingu juhatus. Hindamiskomisjoni liikmed ei tohi võtta osa võistlusest.

7. Auhinna väljamaksmisega saab Riigi Ringhääling auhinnastatud helindi alalise ettekandmise õiguse.

8. Auhindadele mitte tulnud, kuid hindamiskomisjoni poolt ettekande vääriks tunnustatud helindite ettekandmisõiguse saamiseks Riigi Ringhäälingul on

võimalus erikokkulepe autoriga, kusjuures Riigi Ringhäälingul on õigus avada selliste helindite autoriümbrikke.

Riigi Ringhääling.

Ooperi libretoode võistluse tähtpäevaks 1. jaanuar 1936.

Vastavate sooviavalduste kohaselt ooperi libretoode võistlus on lükatud edasi 1.I.36. Kultuurkapitalilt saadud toetuste tõttu AKÜ-l ühtlasi avanes võimalus auhindu kõrgendada. Võistluse tingimused:

1) Võistluse objekt: libreto muusika-dramaatilisele lavateosele, kusjuures selle mõiste alla kuuluksid muusika-draama (ooper, draama värssides) ja muusikaline lavamäng.

2. Aine: vaba. Originaal või mingi kirjandusliku teose ümbertöötus. Ühesuguse kunstilise väärtuse juures on eelistatav eesti aine.

3) Õigused. Kõik autoriõigused (pääle p. 4. ettenähtud juhu) jäävad libreto autorile. Honoraride küsimustes ettekannetelt lepivad libretist ja komponist omavahel kokku. Kokkuleppe mittedaavutamisel on Autorikaitse Ühingu juhatusel koos võistlust aineliselt toetavate organisatsioonide esindajatega õigus küsimust lahendada.

4) Kasutamine. Libreto kasutamine muusika-dramaatiliseks ümbertöötuseks on heliloojale vaba Autorikaitse Ühingu kaudu.

5) Käsikirjad olgu kirjutatud masinal ja sisse antud 3-mes eksemplaris. Tööd tulevad esitada Autorikaitse Ühingu, Tallinn, postkast 160, hiljemalt 1. jaanuariks 1936. a. märgusõna all, ligi lisades suletud ümbrikus autori õige nime ja aadressi. Ümbrik olgu tähistatud sama märgusõnaga.

6) Auhindadeks on määratud: I — kr. 250.—, II — kr. 130.—. Auhinnakomisjon võib jätta auhindu määrata või määrata ainult II auhinna, olenedes libreto kunstilisest väärtusest.

Auhinnakomisjoni koosseis määratakse kindlaks ja teatatakse hiljem.

AKÜ juhatus.

Rahvusvaheline viiulikunstnike võistlus suure viiuldaja Eugen Isaye' mälestamiseks.

E. V. T. Konservatoorium on Brüsselist kohaliku Eesti satkonna kaudu saanud teadaande, et kuulsa belgia viiuldaja Eugen Isaye' mälestuse austamiseks Brüs-

selis juunikuus s. a. on asutatud kuninganna Elisabethi protektoraadi all seisev Rahvusvaheline Eugen Isaye' nimeline muusikaline võistlus, „Concours International Eugene Isaye”.

Nagu selgub 13-nest võistluse paragrahvist, see asutus on mõeldud alatisena; võistlused pannakse toime perioodiliselt iga 5 aasta järele Lihavõtte pühade ajal, esmakordselt aga 1937. aastal.

Osa võtta võistlusest võivad kõik diplomeeritud viiulikunstnikud, kelle vanadus on 30 aastat või enam. (See punkt eraldab käesoleva võistluse põhimõtteliselt senistest viiulivõistlustest Viinis ja Varssavis, millised olid korraldatud noortele viiulikunstnikele, vanadusega kuni 30 aastani.)

Võistluskava näeb ette 5 tõsist ülesannet:

A. Üks sonaat viiulile — solo Eugene Isaye' töödest, mille valik toimub loosi järele 2 kuud enne võistlust.

B. Üks sonaat viiulile — solo J. S. Bach'i töödest, sol, la või Do.

C. Üks kontsert klassilisest literatuurist: Spohr, Viotti, Kreutzer, Rode, Vieuxtemps, Wieniawski; valik loosi järele 3 kuud enne võistlust.

D. Üks kontsert orkestri saateil; võistleja enese valikul.

E. 6 viiulipala klaveri saateil, üks nendest E. Isaye' teostest võistleja valikul.

Võistlus toimub kahes etapis: 1) eelvõistlus, 2) lõpuvõistlus. Lõpuvõistlusest võtavad osa 12 parimat viiulikunstnikku.

Zürri on 9-liikmeline ja määrab 9 auhinda, nendest kõige suurem „Grand prix international Eugene Isaye” — 25.000 belg. franki ja kõige väiksem on 2500 belg. fr.

Võistlemiseks osavõtu soovivaalduste siseseandmise viimasele oktoobrikuul 31. detsembril 1936. a.

Uute laulupeo laulude võistlus.

XI üldlaulupeo ja maakondlike laulupidude kavade tarvis uute laulude saamiseks korraldas Lauljate Liit kolm võistlust, millest viimase, kolmanda, tähtpäev oli 1. oktoober s. a. Osavõtt võistlusest oli võrdlemisi elav, saadeti sisse 51 laulu. Zürri, millesse palutud prof. J. Aavik, prof. A. Kapp, V. Nerep, lauljate esindajaina H. Laretei ja E. Ruber, asus laulude läbi vaatamisele ning arvatavasti selguvad võistluse tulemused oktoobrikuu jooksul. Auhindu oli nähtud ette 5, kõik à kr. 100.—

Eesti muusika ajalugu läheb trükki.

Muusikaõpetaja ja -kirjanikul A. Kase-mets'al on valminud aastatepikkuse töö tulemusena käsikiri „Eesti muusika aja-

lugu”. Alates muistsete runoviisidega ja lõpetades tänapäeva heliloominguga, see populaar-teaduslikus käsitluses teos on samavõrd vajalik nii õpperaamatuna kui asjastuhvatule eesti muusika tutvustajana.

Teose kirjastab Lauljate Liit ning see ilmub eelseisva aasta vältel.

Valmimas koorijuhi käsiraamat.

Seni meil on tundunud suurt puudust teose järele, mida koorijuhid saaksid kasutada käsiraamatuna praktilise töö juures. Nüüd selline teos on ilmumas Lauljate Liidu kirjastusel. „Koorijuhi käsiraamat” ilmub kollektiivteosena koorijuhi ja muusikaõpetaja R. Ritsingu toimetusel. Kaastöölisteks on meie tuntuimaid muusikategelasi: prof. J. Aavik, prof. A. Topman, E. Mesiäinen, A. Niitof, R. Ritsing, E. Võrk, Ed. Visnapuu, A. Virkhaus j. t. Teos koosneb üldartiklist prof. A. Topman'ilt ning eriaartiklitest üksikute küsimuste kohta, nagu: koorijuhitamise tehnika, intonatsioon, häälesäade, repertuaar, oskussonastik jne.

Harjutusvihk noodilugemise arendamiseks

Teatavasti meie koorides leidub rohkesti lauljaid, kes ei valitse sedavõrd noodilugemist, et iseseisvalt, välise abita suudaksid õppida laule noodi kaudu. Selle puuduse vältimiseks Lauljate Liit tahab asuda noodilugemise arendamise propageerimisele ja annab välja vastavad harjutusvihud, mille varal lauljad lauluharjutuste eel saaksid pühendada tähelepanu noodilugemise harjutamisele. Esimese vihu koostab helilooja ja dirigent V. Nerep.

Valmimas uusi puhkpillikoole.

Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni väljaandel ilmus möödunud aastal J. Vaksa koostatud „Korneti ja trompeti õpik”, mille võrdlemisi elav levik tunnistab, et meil tuntuks vajadust selliste õpperaamatute järele. Sellest tiivustatuna Puhkpillimuusika Sektsioon on asunud valmistuma ette järgmiste pillikoolede väljaandmiseks. Nii on Riigi Konservatooriumi klarnetiõpetajal ja „Estonia” orkestri solistil B. Lukul koos sama orkestri klarnetimängija Kostabi'ga teoksil „Klarneti õpik” ning „Estonia” orkestri tromboonimängijal ja heliloojal P. Karbil „Trombooni ja baritoni õpik”, millised ilmuvad trükist 1936. a. alul.

Sakalamaa VII laulupeo eeltööd täies hoos.

Lauljate Liidu Viljandimaa osakonna korraldusel toimub 1936. a. suvel Viljandis Viljandimaa VII laulupidu. Vastavalt osakonna ettepanekule otsustas Lauljate Liidu

juhatus nimetada selle laulupeo Sakalamaa laulupeocks, kuna tegelikult sellest laulupeost võtavad osa koorid piirkonnast, mille muiste moodustas Sakalamaa.

Laulupeo üldjuhtideks on palutud: Joosep Saar (segakoorid), Juhan Simm (meeskoorid) ja Julius Vaks (puhkpillikoovid). Ühtlasi Joosep Saar jääb ka eelproovide korraldajaks ja instrueerijaks. Laulupeo üldkorraldajaks on valitud „Sakala” toimetaja Hans Land. Laulupeo büroo aadress on: Lauljate Liidu Viljandimaa Osakond, Viljandi, „Sakala” toimetus. Ka on laulupeo noodid samas saadaval.

Töökava kaitseliidu Sakalamaa malevkonnna orkestritele.

Kaitseliidu Sakalamaa malevkonna muusikapäälkult on orkestrijuhtidele saatnud täitmiseks töökava, milles nähtakse ette noorte väljaõpetamine, ühiste muusikapalade ja laulude kasutamine, orkestrite vahel võistluse korraldamine ning organiseerimine. Tehakse ettepanek orkestritele astuda Lauljate Liidu liikmeks, mis annab võimaluse odavamaks nootide muretsemiseks ja toob hoogu organiseerimisse. Töökavas loetakse üles talve jooksul puhtalt kätteõppimiseks Lauljate Liidu kirjastusel ilmunud eesti autorite teostest kümme-kond numbrit. Üldiselt paistab, et Kaitseliidu Sakalamaa malevkonnas hakatakse töötama orkestrite sihkindla kujundamise suunas, seda täie energiaga.

Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni esinduskogu koosolek

peetakse Tallinnas, Riigi Konservatooriumi saalis pühapäeval, 3. nov. s. a. algusega kell 11 homm. Koosoleku päevakorras on:

1. Avasõna Lauljate Liidu esimehelt prof. J. Aavikult.
2. Sektsiooni tegevuse aruanne.
3. Sektsiooni tegevuskava.
4. Referaat puhkpillikoovide esinemisest ja distsipliinist kapt. Truuverelt.
5. Referaat meie puhkpillikoovide praegusest olustikust V. Jakobson'ilt.
6. Referaat noorte mängijate väljaõpetamisest F. Tammarilt.
7. Uue juhatusse valimine.
8. Uute puhkpillikoovi helindite tutvustamine Kaitseliidu Kalevi Malevkonna orkestrilt J. Vaksa juhatusel.

Esinduskogu koosolekule saadab iga L. Liidu liige-puhkpillikoov ühe esindaja iga 25 mängija või selle osa päält. Esindajad peavad olema varustatud kirjalliku volitusega oma seltsi poolt. Sõit koosolekule raudteel võimaldatakse arvatavasti 50% hinnaalandusega.

Kuna esinduskogu koosolekud peetakse vaid iga kahe aasta järele ja seekordsel koosolekul tulevad arutusele ka XI üldlaulupeo puhkpillikoovide osavõtuga seoses olevad küsimused, siis on tarvilik võimalikult kõigi puhkpillikoovide osavõtt koosolekust. Samal päeval enne koosoleku algust peetakse ka Kaitseliidu orkestrijuhtide ülemaaline nõupidamine.

Tallinna Naiskoor vahetas koorijuhti.

Tallinna Naiskoor, millist juhatas seni V. Mändvere, on valinud oma uueks koorijuhiks pr. O. Miikk-Krulli. Pr. Miikk-Krull on meie muusikapublikule hästi tuntud „Estonia” ooperist, kus ta aastate vältel oli armastatumaks ja lugupeetumaks jõuks.

Poola ja Leedu huvitatud meie puhkpillikoovi helindeist.

Poola ja Leedu puhkpillikoovide juhid on osutanud elavat huvi meie puhkpillikoovi helindite vastu. Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsioonil on loomisel lähemad suhted tähendatud maade puhkpillikoovide keskustega vastastikku helindite levitamise ja tutvustamise suhtes, mille tulemusena arvatavasti peatselt Lauljate Liidu luuakse tähendatud maade puhkpillikoovi helindite müük.

„N. A. Rimski-Korsakovi elu ja teosed“.

Suure vene meistri biograafia I ja II köide on ilmunud Moskvas Gosizdat'i väljaandel. Teose autoriks on R. Korsakovi poeg Andrei. Kogu teos tuleb arvatavasti 4 kuni 5-köiteline ja on esmajärgulise tähtsusega teadmetekandjaks.

Nüüdisaegseid Itaalia juhtivaid muusikategelasi

jaotab M. Zanotti-Bianco „Monde Musicalis“ nelja rühma: esimese keskkujuks on helilooja Pizzetti — eelmise põlve esindaja, rahvuslane, impressionismi kalduv traditsioonist; Malipiero on uusromantilike juht, Casella — uusklassik, kes ka uusimaid tehnilisi vahendeid kasutab, kuna Respighi esindab rahutut eklektitsismi, milles kokku põrkavad igasugused moevoolud ja modernsed tendentsid.

Õiendus.

Artiklis „Ülevaadet eesti noodist“ on loetluses jäänud välja E. Võrgu nimi. Kirjutises „Kalevala juubeliaasta laulupidu Sortavalas leidub lause: „Lava mahutab umbes 21.000 lauljat; peab olema „4.000 lauljat“.

Toimetus.

Nali naljaks

Läbi lilled.

Kunagi keegi tähtis daam andis kontserdi. Üüris saali, palkas saatja, laskis panna välja suured reklaamplakadid, — kõik nii, nagu sellisel puhul peab olema.

Muide, kontserdil esines ta ise, kuna armastas muusikat ja oli õppinud laulu. Aga see ei ole oluline, sest meie tähtis daam tundis selle külje pärast kõige vähem muret, nagu üteldakse: ei teinud oma oskusest kuigi suurt numbrit. Muret tundis ta aga publiku rohkuse pärast, nagu see on ka päris loomulik, sest iga kontserdi puhul on ikkagi kõige tähtsam publiku rohkus.

Mida väiksem on pääsmete eelmüük, seda suurem on mure publiku rohkuse pärast, need asjandused, nagu üteldakse, on vastupidi-proportsionaalsed.

Meie tähtsa daami kontserdi puhul olid need asjandused ka vastupidi-proportsionaalsed ja tähtis daam otsis kaua moodust, kuidas likvideerida seda vastumeelset proportsiooni.

Vanad ja elukogenud asjatundjad soovitasid hästi proovitud vahendit: tuleb jagada tasuta pääsmeid. Kuid tähtis daam ei saanud end alandada selliseks demokraatiaks. Ta mõtles iseseisvalt ja otsustas siis toimida järgmiselt: saatis oma teenija väikese kirjakesega sõbrataride juure. Kiri käis järgmiselt: „Armas sõbratar! Tean, et Sa armastad muusikat, sellepärast saatsin Sulle oma teenijaga pääsmed Sinu ja Su abikaasa tarvis. Pääsmete hinna võid tasuda kohe teenija kätte.”

See oli väga hästi leitud, eks ole? Nii publikut tuli kaunis rohkesti, kuna meie daam oli tähtis daam ja paljud tahtsid olla tema sõbratarid. Selge siis, publikut oli kontserdil rohkesti ja ka lilli oli rohkesti.

Aga ühe lillekorvi keskel leidis järgmine kiri:

„Armas sõbratar! Tean, et Sa armastad lilli, sellepärast saatsin Sulle eriti kauni lillekorvi. Siinjuures on selle kohta ka arve ning Sa võid tasuda selle eest kohe šveitsari kätte. Sind armastades Sinu See-ja-See.”

Ka helilooja peab olema galantne.

Helilooja Eugen Kapp, või nagu teda nimetatakse muusikailmas „noor Kapp”, suvitas tänava Pärnus.

Hugo Schüts oli ka tänava Pärnus. Pidas Tago suviorkestris kontsertmeistri ametit ja esines vahete vahel temale omase õrna vibraatoga viiulisoolodes. Mängis Kreisler'it Fibich'it, Godard'i, Drdla'd, vahel ka „noore Kapi” kauneid viiuli-asju. Ja see meeldis väga supellinna publikule, eriti — teadagi! — daamidele. Meeldis Schüts, tema mäng, „noore Kapi” helinid ja miks ka mitte, „noor Kapp” ise.

Nii siis, iga kord, kui Schüts mängis „noore Kapi” helindeid, toodi viimasele lilli.

Aga ükskord saab „noor Kapp” teada, et nüüdsama kohe on taas lilleärist tellitud kaunis bukett ja kästud viia mereranna kontserdile, heliloojale Eugen Kapile edasiandmiseks. Natuke kahtlane näib helimeistrile see asjaolu, et vast eile Schüts alles esines tema viiulihelindiga, kuidas siis täna jälle tuleb midagi temast ettekandele? Ruttab Schüts'i juure ja saab sääl selgusele, et kahjuks sedakorda küll ei õnnud ette näha midagi „noorest Kapist”. Mida öieti ka mängida? Kuigi Eugen Kapp on väärrika tunnustuse saanud helimeistrina, ei või ometi keegi nõuda, et ta kirjutaks niipalju viiulihelindeid, et neid Schütsi-Hugo iga päev saaks mängida! Vaadatakse kogu seda repertuaari ja ikkagi leitakse, et täna nagu ei saa mängida „noort Kappi”, kuna kõik tema asjad on olnud kavas alles hiljaaegu.

Aga kuna lilled on tellitud ja nende saamine kaunis tõenäolikk, siis ei või ometi ka lilledele saatjat panna piinlikku seisukorda! Hää nõu on galantsele „noorele Kapile” kallid! Kuigi rannakontserdi alguseni on aega õige vähe, istub mees maha ja varsti on valmis — uus helind viiulile!!

Ja rannakontserdil on selle esiettekanne, Schüts mängib hästi, publik aplodeerib, ja „noor Kapp” saab lilli! Räägitakse, olevat „noore Kapi” viiuliasjadest paremaid!

Materjalide kasustamine allikat nimetamata on keelatud.

TOIMETUSE KOLLEEGIUM:
A. LOORITS, A. OINAS, E. RUBER

VASTUTAV TOIMETAJA:
EDUARD VISNAPUU

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinna, Lai 7, telefon 431-82

Uudis! Kodumaa töö!

Vilespillid, suured ja väikesed trummid, ksilofonid, türgi trummid, hispaania gitarrid, taldrekud, trianglid, kellamängud (Glockenspiel), Korea tempel-plokid, tamburiinid oleme valmis saanud ja soovitame võistlemata hindadega.

Keelpillid, nende osad, kastid ja keeled tuntud häduses alati saadaval.

Parandused hästi ja odavasti. Koolidele ja seltsidele suuremal hulgal 0/0 0/0

August Kristali
keelpillide tööstus.

Tallinn, V. Pärnu mnt. 12, tel. 462-60.

AUGUST PERMANN

O-ü „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tänn. 8-15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tunded, klaver ja orel.

Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10

Dipl. helikunstnik

ARVID REDLICH

Solist, klaveriõpetaja ja kontsertsaatja.

Suur-Karja 9-2-a, Tallinn.

Kõnetunnid 11-12 ja 3-4.

Uudis meeskooridele!

R. Ritsing:

„Neli laulu meekoorile“ —
Kr. 0.25.

Samas kogus leiduvad laulud üksikult:

„Vask oli taevas mu üle“ —
10 snt.

„Mehed“
„Sa oled püha“ } 12 snt.

Saadaval

EESTI LAULJATE LIIDUS,

Tallinn, Lai 7.

V. Kapp:

„Helise, helise, metsa“,
segakoorile — 10 snt.

„Õhtu köitis“,
soololaul — 50 snt.

Saadaval

EESTI LAULJATE LIIDUS,

Tallinn, Lai 7.

Uusi laule meeskoorile

EESTI MEESLAUL

X	anne:	E. Vörk „Lahingu ratsud”
XI	„	H. Känd „Vooga, ilu”
XII	„	P. Ardna „Ärka üles, mu hing”
XIV	„	Joh. Tamverk „Meri”
XV	„	{ J. Simm „Mulgimaale”
A. Vedro „Kalevite Laul”

Ande hind ELL liikmeile 10 snt. teistele 15 snt.

Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni kirjastus,
Tallinn, Lai tän. 7

Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali Kirjastusfondi

uudisväljaanded:

Aav, E. „Tervitus kevadele,” sopranile või tenorile	Kr. 1.25
Kapp, A. „Armas Jeesus armastaja”, orelile	„ 1.25
Kapp, E. „Ettüd” klaverile	„ 1.80
Karafin, A. „Mis oled sina, armas Jeesus, teinud”, orelile	„ 1.—
Lemba, A. „Pastorale” ja „Intermezzo”, klaverile	„ 1.—
Oja, E. „Magatsitlite tants” (Aelita südist), viiulile	„ 2.—
Reiman, V. „Besceuse”, . cellole	„ 1.—
Tubin, E. „Kaks pala viiulile”	„ 1.85

Pääladu ja üksikmüük Lauljate Liidu büroos, Tallinn Lai tän. 7